

308339

వ్రతదినము వ్రకటింపబడును.

VOL. I.
నంపులుము ౧

జెన్న పట్టణము 1914 సం॥ డిసెంబరు నెల 4 వ తేది శుక్రవారము
ఆనందనామ సంవత్సర మార్గశిర బహుళ ద్వితియ ౨.

No. 229
నందిక ౨౨౩

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము.
పీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే
రలసెవ్వల మోస్తును. వాయువుపోట్ల బావుత.
చర్మవ్రసెవ్వల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూదేశమును
తయారుచేయబడు నుంచును.
మహాసనగలిగియుండును.

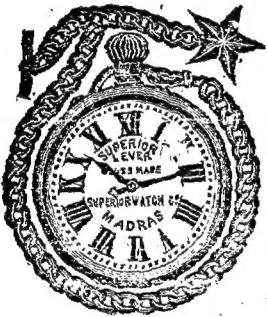
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నాడు.
పంజాబ్ లోని చాచికోనిన పాశుపత గణగడు

అమృతాంజనము డిప్లో, నెం. 109, ఫోటో బొంబాయి లేక, 6, 7 తంబు పెట్టెపిడి, చార్జి టవున్. మద్రాసు.

సుపీరియర్ లీవర్ బ్యాంకులువాచ్.

గోలుసుకోసము ధర రు. 0-0-0. పోస్టేజీ 0-4-0.

దీనికి ౩ సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము డయలూమిడ
మౌండ్లని చేయ పట్టినదిరా
తో ముద్రింపబడి యుండును.
ఇది చూచుట కందమై కలస్తా
మును, దక్షిణాక్షాతను గాను
దూమునుగలిగి మొరటువలన
దగియుండును. పెట్టెమాత్రం
భాగమున గ్యారెంటీ చీటి అతి
కంచి యుండును. పీసు నుండి

మాత్రం తయారుచేయబడినది గాన నెడనెట్టుకొను తప్పుడు.
ఒకరొక్కరును దీనియందు తప్పుపుత్ర తప్పుదల వెలసెంచి
తిమి. కాబట్టి మామూలు ముద్రలను స్వల్ప భరణం వది
యార బుడియుకటియెయని యనుభవంబున కొలియును. ఇదివలన
కేవల గడియారములు భర్తయి యొక్కతాపత్రముల నుండి
యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూచుడు. మాపట్టణమున నే యాసే
బలు తొని సంకెంపించినన, జేబుమాట తెందుకు
సుపీరియర్ వాచ్ కంటెని, పోటూబాట్ల నెం 167, మద్రాస్

అమృతమైన కథలు.

వరసియాపగటి విసోదకథలు	1	1	0
లీలా, లేక సురేంద్రవరమణి	1	4	0
జగదేశ్వరంధ	0	10	0
ననోరము	0	10	0
నవోదయపాంధ	0	1	0
కసరి	0	4	0
మధురవాణి	0	4	0
రిండిపోతూమును	0	4	0
మదనమాలిని (దాసు)	0	8	0
ప్రేమద్రామానామము (నాటకము)	0	12	0
మోహనవల్లి	0	8	0
చంద్రకాంత	0	6	0
శ్రీభక్త సాకశాస్త్రము	1	8	0
యోగోధర	0	12	0

ముద్రాపకము
ముద్రాపకపు స్తంభము
25 సమ్యక్సూత్రము, మద్రాసు.

MESMERISED TALISMAN.

సంజీవరత్న

ప్రభావ మత్తయ్యకము. దీని నలంకరించుకొనిన, దేహ
సంరక్షణకు కావు. 2 కలరా, అమృతము మున్నగు అంటు
వ్యాధులను పోకనీయును. 3 భూతప్రేత పితాచములను పాట
దోలును. 4 వ్యాధులు, పిడలు, అపదలు, గండములు తొలగి
పోవును. 5 నొప్పులు, తీపులు, వాపులు, దిగ్గలు, దెబ్బలు,
హరించును. 6 ఆరోగ్యము, అదృష్టము, విశ్వేంద్రము, బలము
గుఱును. ఉత్సాహము నొపింపు వజాయధమువంటిది 7 కర్మ
రక్షణపులు ప్రయోమితువులగుదురు. 8 వివాదములలో జయ
లాభములు గలుగును. 9 సభకట్టు, సర్వజన హాకరము. 10
కిరొక వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యార్థ సమేతమై వెళ్లవోవున
పుడ దీనిని ధరించుకొని వెళ్లిన తప్పక జయమును, లాభమును
పొందవలెను దానియందట్టి మహిమయున్నదని అనుభవాలు
ఉద్విగూఢనట్లు చేసోళ్ల వక్కాణించియున్నారు. ఇది
సర్వవేద వేదియగు నొక ఘోషము మహాత్ములచే గనిపెట్ట
బడినదేగాని కాలాచిత వేదధారలవలన గనిపెట్టబడినదిగాదు.

1 సంజీవ వేల రూ. 1-8-0 మాత్రమే పోస్టేజీతో సహా

Apply at once to:—పి. రాఘవజనానినరావు
మెన్మరెట్ట బంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

దినవత్రిక

వ్రతదినము 10 పుటల విషయ ముండును
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0.
6 మాసములకు రూ. 6-4-0.
3 మాసములకు రూ. 3-4-0.
1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

కస్తూరి.

విషభ్యరములకు, కలరాకు, సందికి, బాలింతరోగములకు,
వారములకు. చిక్క దిద్దల జబ్బులకు పుష్టికి కస్తూరి యుపయోగ
మైన మందని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి బంగారము
కన్న లియమగుటచేతను నవసర సమయములందు దొరకుట
కు సరము. మా డిప్లోమంబలి కస్తూరియుం దితర పదార్థము
లేవియును జేర్చబడవు. ఇంతవరకు మాతావు నుండి కొనిన
వారల కీవిషయము తెలిసియున్నది. కొనిని వారొకసారి
వకిడించిన నిజము తెలియగలదు. అట్లు చేయుటవలన కలితి
కస్తూరిని గొని వెనుకపోదు. తులం 1-కి రూ. 80-0-0.

ఆదిపచ్చికాన లేక జున్ను

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

గోరోజనము

తులం 1 కి రూ. 5-8-0

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి 0-2-0 12-కి రూ. 1-2-0.

మంటినెపులకు దివ్యవేదము. సువాసనగల
దొందును. ఈ దంతచూరముతో పండ్లుతోముట
వలన చిగుల్లు గట్టవడును. చిగుళ్ళనుండి రక్తము
ప్రవించకుండును. నోటదర్శనము లేకయుండును
పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగానుండును.

అమృతాంజనము డిప్లో, 109, ఫోటోబాట్ల, బొంబాయి
6-7 తంబు పెట్టెపిడి, మద్రాసు.

దైర్యకవచము.

దైర్యమునగా అపదలయందు మనస్సు చలించకుండుట. ఇట్టిదైర్యము కలిగిననే మనఃశూన్యతలోకమందైనను
మఖముబొందును. కామక్రోధాదులు మనస్సును బాధించునేకాని మఖమును గలుగజేయవు. దీనిని మాన్యుకొను
టకు దిగినసాధనము దైర్యమేకాని వేరేకాదు. ఏ మనఃశూన్యత ఉత్సాహము, సాహసము, దైర్యము, బుద్ధి,
శక్తి, పరాక్రమము అను నీ యాఱుపాఱుమునలు కలనో వానికి దైవమును దొరుకుదును. ఈ యాఱుగుణ
ములలో దైర్యము ప్రధానము. మనఃశూన్యత ధరింపదగిన యన్ని కవచములను అత్యుత్తములచే భేదింపదగినది.
ఈ దైర్యమునెడి కవచమో యత్యుత్తములకు అభేద్యము. ఈ దైర్యమును ప్రతిపాదించుటకై “అన్యత్రభిష్కృత్
గాంగయార్ అన్యత్రవ హనూయతి” అనెడి వాక్యేంద్రియైదైన భిష్మునియొక్క చరిత్రము నతి సులభకైతిని తెలిప
యెన్నుది. ఇది చిన్నగంధము. వేల అణాలు 0-1-0 మాత్రమే. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము.

వలయువారియె:—

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ ఆన్ కంపెనీ,

ఆనందా ముద్రాలయము, బ్రాహ్మ. మద్రాస్.

ఆయుర్వేదాశ్రమం
గ్రంథములు.

అర్కప్రకాశము.

సప్తమ
గుచ్ఛము.

అర్కములను బోధించు చికిత్సాగ్రంథము.

ఇది అత్యుపయోగముగల రీతిని ప్రతిమూలకముండియు అర్కములుదీయు నుపాయములను ఆయర్షములచే రోగసామాన్యమును, నివర్తింపజేయు పద్ధతులను, దెలుపుచున్న వైద్యగ్రంథము. ఇందు బోధితములైన అర్కములు సామాన్యవైద్యుడు గూడ కేసులకు తగియున్నది. ఇందు ఆయుర్వేద గ్రంథములయందు జేర్చినబడిన మూలకలేగాక యూనాని వైద్యమునకు సంబంధించిన మూలకలు గూడ గ్రహించబడి, ఆయుర్వేద పద్ధతులతో వాని గుణములు వివరింపబడినది.

ఆయుర్వేదజ్ఞులగు వారికిని, తదితరులగు కేవలనుభవముగల వల్లెటూరి వైద్యులకును గూడ నిది మిగుల నుపయుక్తముగ నుండునని తలచి, యాంధ్రులకు సహకారగనుండునటుల దీనికి సరళముగ నొక వ్యాఖ్యను గూడ వ్రాసి ప్రచురించినాడను.

ఇందలి విషయముల ప్రాధాన్యతచూచిన పిదప దెలియగలదు.

వెల రూ. 2-0-0.

1. మాధవనివాసము.	రూ. 8-0-0	6. వస్త్రీకర్మము.	రూ. 0-4-0
2. పథ్యాపద్యము.	" 1-0-0	7. ఆయుర్వేదచరిత్రము.	" 0-4-0
3. ఆయుర్వేదపరిభాష.	" 1-2-0	8. భేషజ. కల్పము	" 1-0-0
4. ఆగస్త్యవైద్యము.	" 0-4-0	9. చరకసంహిత.	ఇది అచ్చుకండి 1915
5. కల్యణింత్రము.	" 0-4-0	10. సుశ్రుత సంహిత	వత్సరము మొదటి భాగమున వెలువడును.

పోస్టేజి వేరుగా నియ్యవలయును.

ప్రాంతాఫీస్:-
12, తంబు శెట్టి వీధి, } వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యు. ఏ.వి.యస్. ఏ.యం.వి
156, బ్రాహ్మ్య. }
55, ఆచార్యుల వీధి,
ఆయుర్వేదాశ్రమం - జి. టి. మదరాస్.

మాతాశ్మిత చందాదారులకు మాధవనివాసము తప్ప మిగత గ్రంథములన్నియు యాపాయిక నాలుగవారు తగ్గించి యియ్యబడును.

క్యాలండరు. 1915 క్యాలండరు.

➡* యుద్ధ విషయములను దెలుపుచు చిత్రముగ నుండును. *➡
కాగితముల ఇబ్బందివలన కొద్దిప్రతులుమాత్రమే ముద్రింపబడుచున్నవి.
అమృతాంజనం దిపోవారి మాడుకూర్పుముల మందులను గొనిన వారలకు విచితము.
ఇతరులకు వి. పి. సహా 0-3-0. 10-కి వి. పి. సహా 1-8-0.
వెంటనే దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము.*

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-3 0-8-0 డజను 1-కి రూ. 5-4-0

మోహినీ తైలం	తామరతైలం	పండ్లపొడి
5 తులముల నూనెగల సీసా 1-3 0-12-0	వెల డబ్బీ 1-3 0-6-0 డజను 1-కి 3-8-0	డబ్బీ 1-3 0-2-0 డజను 1-కి 1-2-0

సి. పి. ఖర్చులుచేసేవారికి. అన్నిచోట్ల విక్రయింపబడును. మంజు. కిటూగు ఉచితముగ పంపబడును.
అమృతాంజనము డిపో,
10, ప్రేమికోట్ల, ఛాట్ట, బొంబాయి. నెం. 6-7 శంబుసెట్టివీధి, మదరాసు.

* అమృతాంజనము ప్రాచ్యదేశ మూలకల సంపుటిచే హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోక ప్రఖ్యాతిపొందినది. ఇప్పుడీవుకు తయారగుచున్న క్రొత్తమొదగాదు. పరమైదే ఛాట్టా దేశమునం దుత్తరువు నామకతో నుండి మెప్పును బొందిన దివ్యామృతము. చక్కముపైను రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సములము గొగలవు. ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.

తామర తైలము

నీకు తామరబాధగలదా?

తామర ఒకవిధమైన పురుగులవలన చర్మము మీదగాని, వెండ్రుకలలోగాని, లోచర్మములో గాని, గోళ్లలోగాని బుట్టవచ్చును. పురుగులలోని భేదములబట్టి తామరలో నల్ల, పి. భేదములు గలవు. తీట, దురద, వనుగుగజ్జ మొదలగునానీటివలన మందు. అనేక సంవత్సరములు, మాసములు బాధ పడినవారు దీనివలన తత్క్షణమే సుఖమును పొందిరి. వేలకువేలు డబ్బాలు విక్రయము. వెల 1-కి 0-6-0 అమృతాంజనం డిపో, 6 తంబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

సర్వజీవన్

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి.
ఇది శుభవివరణ 2.3 వనమాంశిక. ఇదియే మన త్రాచ్యుకుల ఆతిరహస్యపు కోవధము. దీనిప్రభావము కనుగొనబయునన్న రాత్రి మందుబోవు సమయమున శుచ్యుకొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానిశుభానుకూలమునపుంజకత్వము పోగొట్టుటకు ఇంతకుమించినది లేదు. జన్మిండ్రియ దుర్బినియోగముచేత మూత్రదా రంబులకు శుభవివరణ అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజునంటిది. రక్తమున శుభవరణి నరములకు కలుత్యము జేసామునకు బలమున కాంతియు నిచ్చును. 20 విధములగు మందులను మొదలంటి నాశనము చేయుటలో శుభవివరణ. "సర్వజీవన్" ఇది శ్రీమతి, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అందరను నుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల శుభాభ్యుదయ శక్తికి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియుకలుగును.

వెల డబ్బు 1-కి 2-0-0; పోస్టేజి ప్రత్యేకము.
ప్రొఫెసర్ జి. యస్. నాయుడు,
(13-5-14) కలియుగబీమ,
16, కృష్ణపు మొదలివీధి, తిరువల్లిక్కేరి, మదరాసు.

శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము.

రెండవకూర్పు.
"నుతిమతియైన యాంధ్రకవి ధూర్జటి పలుకుల కెటుగల్గెనీ, యతులిత మాధురీ మహిమ" లిట్టి శ్రీకృష్ణదేవరాయలచే శ్లాఘింపబడినది. ఇప్పుడు రెండవకూర్పు చక్కగ సరికొంది పెద్దయత్నములతో ఆంధ్రవాల్మీకి రామాయణమును నుభద్రాదానిజయ నాటకమువలె ముద్రింపబడినది. ఆంధ్రవాల్మీకి రామాయణము కృతికర్తలగు బ్ర. శ్రీ. వావిలికొలను నుబ్బరావుగారు వ్రాసిన టీకయు దీనికి జేర్చబడినది. ఇంక శ్రీ కాళహస్తి స్తోత్రయనిపటము గలదు.
6గము కాలిగో వెల 1-0-0 పూర్తికాలిగో 1-4-0
అటు ప్రతులొక్కసారి కొనుపారి 1-0-0 కు 0-4-0 వంతున త్రోసివేతుము. వలసినవారు.
శ్రీ రామజయమందిరము.
తిరువల్లిక్కేరి, మదరాసు అని వ్రాయవలయును.

నూతన రోమసంహాది.
బేగం సాహిబ్.

ఈనూతన రోమ సంహాది ఒకతూరి ఉపయోగించుట కలన దేహమందలి యే భాగమునయందు రోమమును చెడుపులేక శుభముగాను యెటువంటి మచ్చలులేకయును బాధలేకయును నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతిని పోగొట్టక చేయు (సోప్) ఇది ఒకటే.

వెల 3 బిల్లలు పెట్ట 1కి రూ. 1-0-0. సి. ఖర్చు 4 అణాలు 3 పెట్టెలు రూ. 2-10-0 తపోలకర్పు 0-6-0 వలయువారు:-ఆర్. వి. పండిట్ అండు కంపెనీ
నెం 6 బెదరువీధి మదరాసు

వాతావరణ స్థితి

1914 సం॥ దిసంబరు నెల 4-వ తేదీ

Table with 5 columns: Time (సమయము), Wind (వీచి), Rain (వర్షము), Temperature (ఉష్ణోగ్రామము), and Humidity (తేలికదనము). Rows include morning (ఉదయము), noon (మధ్యాహ్నము), and evening (సాయంత్రము) readings.

దక్షిణభాగపు చివరను వాయుభాగము కొద్దిగా వచ్చి నది దీర్ఘకాలముయొక్క ఉత్తరభాగమున ఇది కొద్దిగా విశేషముగా, మలబాద్లో కొంచెము తక్కువగా కలదు. రాజధానియందంటే, ఇది తక్కువగా నున్నది. మలబారులో మార్పులేదు. కన్నడమునూ పశ్చిమలో వేడిమి సామాన్య స్థితికి 9 డిగ్రీలుకంటే తక్కినది ఇక్కడతప్ప తక్కిన స్థలములలో పశ్చిమలోను రాత్రిపుటను వేడి మామూలుస్థితికి నెక్కువగా నే గానది. దక్షిణభాగపుచివరను మాత్రము వాయుమండలములో తేమకలది. గూడలూరును దక్షిణభాగమున దట్టముగ నుబ్బులున్నందున ఇక్కడ వర్షముపడినది. దక్షిణభాగపుచివరను విశేషముగా కలిగినది. ఇక్కడ చుట్టూ వర్షము కురియు వచ్చును.

ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోన్న, వాతావరణకామ్రాజు.

స్థానిక వార్తలు.

దీపముల వేళ: నేడును శ్రేణు దీపములు 6-10 గంటలకు వెలిగింపబడవలయును. మైలాపూరు సంగీతసభ: మైలాపూరు గోపాల నాయకరు వాతకాలామందిరమున ఆదివారము సాయంకాలము 4-20 గంటలకు గోయంబత్తూరుతాయి సంగీతవిశేషము గావించును. హైకోర్టు: క్రైస్తవస్థలపురి త్రము ఈ నెల 28వ తేదీ బుధవారము మొదలకొని 1915 వ సం॥ జనవరి నెల 2 వ తేదీ తన వారమువరకును హైకోర్టు మాన్వీక్షయబడును. ఆంగ్లేయ హైందవములుబోపకారినిధి: రెండవనెల 28-వ తేదీని జరగవలసిన ప్రతిసాంతర్వారికపథ మపుసాయంకాలము 6 గంటలకు ఎన్నూరు "హ్యూజ్ లీమన్" కిందిరమున జరగును.

శాస్త్రవిచారణసభ, మైలాపూరు. - పడమటి మాడవిధిలో కృష్ణవీలన మందిరమున శరీరము సాయంకాలము 6-15 గంటలు మొదలు. గాత్రీ 8 గంటల లోపల బ్రహ్మశ్రీ గణేశశాస్త్రి గారు పతంజలి యోగ సూత్రములను గురించి ప్రవచించెదరు.

పోకలు - మొన్న సాయంకాలము రివిన్యూ బోర్డుమొదలు ఆర్. పి. సి. కార్, ఎ. సి. ఎస్. గారు తిరునల్వేలికి వెళ్ళి; గా. వాగ్డర్ టి. రిచ్చండ్ గారు వాల్తేరు వెళ్ళి. లెఫ్టనెంట్ కన్నా బారెన్స్ గారు సికందరాబాదు వెళ్ళిరి.

జేబులును డబ్బెదొంగ: - రంగవార్డునెడి కూలి వాడు ఉపకార వేతనము తీసికొన్న యొక హస్తాంకిత మం గడిచానో మాట్లాడుచున్నపు డాదావల్లాను జేబులోని 6-8-0 లను దొంగిలించి పాటిపోయెను. కాని వెంటనేతనము కొని పోచిది సాత్తునమేతము క్రిటకొనబడెను. చిఫ్ ప్రెసి డెన్స్ మెజిస్ట్రేటు సి. బి. ఎస్. వెళ్ళి గారు వానిని విచారించి పదిరెట్లు శిక్షగా విధించిరి.

ఆంబ్యులెన్స్ తరగతులు: - వాల్తేరు గుంపున తప్పితుచేయుట యీ నెల 10వ తేదీని డాక్టర్ యూ. రామ రావుగారి "సర్జిన్ హాస్పిటల్" వారంధింపబడును. తప్పితు మొదలైన వైద్యమున ముఖ్య వైద్యులైన తమవేరులు గ్రంథస్థము చేయుచుకొనవలయును. మొదటి గుంపు పరీక్షలో కృతార్థులైనవారు తమ పట్టములను రామరావుగారి కదిగి తీసి వచ్చును.

మేజర్ ఎఫ్. ఎఫ్. ఎల్విస్, బి. వి. ఇ. వి. ఎమ్. ఎస్. గారు.

చెన్నపురి కయిద్యకళాశాలలో సుపాధ్యాయుడుగ న వీరు, స్వగర్భమునకు భంగము గలుగకుండ, గడచిన నవంబరు 14-వ తేదీ మొదలుకొని, "మదరాసు" వయ్యకా: పరిచేయుటకు పోయిన కిచ్చాన ఎచ్. స్కాట్, వి. ఎ. ఎస్. గారి స్థానమున, శ్రీ చెన్నపురి గవర్నరుగారికి కౌచికిత్సకుడుగా నియమింప బడిరి.

క్రైస్తవస్థలపురి: - ఇంతకుముందు యుద్ధవిధికి చివాక విశేషములను జయప్రదముగ నేర్పాటుచేసియు; వెళ్ళి బ్రీడింగు, ఆబాలగోపాలము సంఘసంఘమిత్ర మిపును క్రైస్తవస్థలపురి నేర్పాటుచేయుచున్నారు. దీనివలన కచ్చెడి యాదాయముకూడ పూర్వమునలేని యుద్ధసంబంధ వాధా నివారణార్థము వినియోగింపబడును ప్రజాసామాన్య మీ ప్రదర్శనమును మన పూర్వకముగ ప్రోత్సహింపబడెదనని బ్రీడింగోసానిగారు నమ్ముచున్నారు.

ఆర్యయజ్ఞన సంఘము: - ఈసంఘముయొక్క పదునాడవ ప్రతిసాంతర్వారి కోల్లె వ ము శ్రేణు శనివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు (సాత్రుకారుచేట దగ్గర) ఆదియపునాయకునివిధియందలి ప్రాగ్రసీవ్ యూనియన్ మూలు చాలలో జరగును. హైందవ ధర్మ ప్రమాణమున కంటించి: పి. శేషచామయార్, బి.వి.బి.ఎల్ గారుపర్యవేక్షించెదరు. గా. వ్యాసమూర్తి టి. పి. శేషగి. అయ్యర్, బి.వి.బి.ఎల్. గారుగ్రాసవాధిపత్యముకలిగించెదరు.

వేదాంగోపన్యాసము: - ఈనెల 6-వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 4-30 గంటలకు మైలాపూరు, పిన్న తూగు నుబ్రహ్మణ్యఅయ్యర్ గారి హైస్కూలులో మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీకాశీజ సంఘస్థిత ప్రధానోపాధ్యాయుడు బ్రహ్మశ్రీ, యస్ కన్నసామి శాస్త్రిగారి అగ్రాధ్యాపకత్వమునంద బ్రహ్మశ్రీ వాగవల్లము. ఆగ్రాధ్యాపకత్వమున వారు జగ్గధాన్యశ్రీమత విమయమునకులించి సంస్కృత తములో నుపన్యసించెదరు. అందఱును విశేష ప్రార్థనలు

చెన్నపురి శాస్త్రదాన సమాజము: - కడచిన నాలుగువారములలో కూరసాటి శ్రీరామయ్యగారు 200 మందికి; నోగసామి అయ్యంగార్, బి.వి.బి.ఎల్. గారును నీమన్ వేలకనెటిగారును ఒక్కొక్కరు 100 మందికి; బుక్కూరు కృష్ణయ్యగారిగారును. పి. వెంకటేశ్వరగారిగారు సంబంధించిన పి. ఆర్. వార్ కెట్టి గారును, శ్రీ. కృష్ణస్వామి మొదలియార్ గారును, కయూర్ పి. దేవికాచారి యార్, బి.వి. బి.ఎల్. గారును. ఏను పా

సాగి వెట్టిగారును, కీర్తిశేషులైన డాక్టర్ ఆర్. పొన్నాపిల్లగారి కుమారులును, కొల్లూరుగమ్మ చల్లా సుందరవల్లి అమ్మశ్రీ గారును, ఒక్కొక్కరు 100 మందికి ఎస్. త్యాగు వెట్టియార్ గారు 75 మందికి, వేలూరు కృష్ణస్వామిమిశ్ర గారును, ఎస్. ముప్పరాయ వెట్టిగారును, కనికపిట్టి శ్రీరాములు వెట్టిగారును, గాపురమామూర్ పి. ముప్పరాయమొదలియార్ గారును, ఏ విజయరావులు నాయుడుగారును, డబ్బూరు. వీరాసామి నాయుడు గారును సభాపతి మొదలియారు గారును, చినకర్నయ్య వెట్టి అండు సవన్ను, ఒక్కొక్కరు 50 మందికి, కడలూరు సింగారవేలు మొదలియారుగారు 40 మందికి, సికందరాబాదు శేషశాయి మొదలియారుగారును. మధ్యల శ్రీవాహుల వెట్టిగారును. మధ్యరాస్త్రపులు జి. వాగరత్నమ్మశ్రీ నరసింహశ్రీ గారును, ఒక్కొక్కరు 25 మందికి, జి. ఇ. బతికేలగారును, శ్రీ కృష్ణస్వామి మొదలియారుగారును ఇత 20 మందికిని ప్రత్యేకించి భోజనములు వెట్టిచిరి. కీర్తిశేషులైన, పిఠాపురము కుమారరాజుగారియైతే గారును నూజిడుగూడెగా: బాపకా: ము 120 మందికిని శ్రీ వేలచేరి చిదంబరస్వామిగారికి గురువ్రాజా గౌరవార్థము ఎమ్. కే. మురళీశ మొదలియారుగారివలన మరి 300 మందికికూడ తృప్తికరముగ భోజనములు వెట్టింపబడెను.

వృత్తాంతములు

కాలువలను మూయుట: - చెజవాడవద్ద కృష్ణానదికి పుడు చేరువకు నిమిత్తము ఫిబ్రవరి 15 తేదీ కాలు మూసివేయబడును.

డాక్టరు యస్. జి. రెండేగారు. కీర్తిశేషులైన హావర బిలు వెట్టిను. రెండేగారి సోదరులకు డాక్టరు. యస్. జి. రెండే. యల్. యమ్. యస్. యల్. ఆర్. పి. పి; యస్. డి. పి. హెచ్. డి. టి. యం; గారిని హిందూదేశపు వైద్యశాల లలో సాంక్రామిక సంబంధోద్యోగినిగానొంబ్బి కృతార్థుల పంపిరియును వీరిదివరకు 1901 లో దక్షిణాఫ్రికాలో నైసములో పనిచేసియున్నారనియును మహారాష్ట్రతిక వ్రాయుచున్నది.

కర్నూలుజిల్లాలో కర్నూలునకు పడుకొనుమైల్లో నందు గూడూరు అను గ్రామమున మొసరయపండుగసందర్భమున కరకుటల్లరులు సంభవించినవట! ఆతావునకు తమ ధర్మమును నెరవేర్చుటకు వెళ్ళిన వింటరువా: ముహుంటులు గారి కసానుకరముగు రాలిదెట్టులు తగిలినవట. కలెక్టరు వెన్నునగారు సమాచారము తెలిసినవంటనే పోలీసుసిబ్బంది తో బయలుదేరిపోయిరి. కర్నూలుపురములో కడచిన 29వ తేదీ రెండు మహమ్మదీయకతులకు పోగులుముగిరి యల్లరిలో ఒకమహమ్మదీయ యానకుడుదనిపోయినాడు. కేసులు విచారణలోనున్నవి.

ఒక స్వచ్ఛందము: - నేలముజిల్లా హోనూరు తాలూకా ముకాళిబాగంధూరు నివాసులకు బి. కే. దేవయ్యగారు గొప్ప వర్తకులు. కొంతకాలము వీరుస్వయముగా వ్యాపారము చేసిరి. పిమ్మట ఆ. మునిసామప్పగారితోకలిసి కొంతకాలము వ్యాపారము విరివిగా సాగించి వైరాగ్య మవలించి వ్యాపారమంతయును మునిసామప్పగారి కప్పగించి ప్రస్తుతమునందు కారు పల్లి అగ్రహారమున కరమవదను గారికి గలసి ధర్మకార్యములొనర్చుచున్నారు. జనోపయోగకరము లగు గ్రంథములను ప్రకటించుచున్నారు. 2, 8 మొదలొంది ము: ధర్మశాలను కట్టించిరి. వీరు చాలజనోపయోగములగు శాస్త్రములను చేయుచున్నారు. వీరిభాగస్వామ్యమును మునిసామప్ప గారు గూడ ధర్మకార్యములను చేయుచున్నారని యొ:య: వాయుచున్నారు.

ఆరికము - మతము.

(ప్రొఫెసరు వి. జె. కేలు, ఎం. ఏ.)

పూనా షెడ్యూలు కళాశాల.

I

పూనా షెడ్యూలు కళాశాలను గూడ నా ర్థిక మత విషయములు చెరిపిరి కేవలము విలక్షణములుగ గనబడు విషయములు మరలెవ్వరూ గోచరింపవు. విశ్వరూపు, భక్తియు నను విషయములగుర్చియు వానిని సమర్థించుటకును వానిని వినియోగించి ప్రాపంచిక విషయములను తీర్చుటకు సమర్థులగుటకును వలయు సాధనములను గూర్చియును ఆరికకాశ్రమము బోధించును. మోక్షమునుగూర్చియు ఆత్మను గూర్చియు పరమాత్మనుగూర్చియు ప్రేమనుగూర్చియు స్వాత్మత్యాగమునుగూర్చియు మతియు బోధించును. కాని ఆరెంటి తత్వమును పరిశీలించిన వ్యక్తికి ప్రేమయును లేదనియును కేవల మైహికపరత్వ ప్రాధాన్యముని పరిగణింపబడుచున్న ప్రస్తుతకాలమందుగూడ రానురాను ఆరికమత విషయములకు గల పరస్పరావగాహన అధికముగ వ్యక్తమగుచున్న దనియును నేను చూపింపగలనని తలంతును కాని ఆరికమత శిష్యులను పలువురు పలువిధముల గ్రహింపగలిగి యుండుటచే వాని నిష్పితాభిప్రాయమును స్పష్టముగ వివరించుటయే ప్రారంభదశలో వెదదయటంకముగ నా కిష్టము కనబడుచున్నది.

మానవుల కిహలోకమునగలుగు వాంఛితములు ఏని గూర్చుకొను సాధనములనుగూర్చి మా మానవుల ధర్మము

జోడేశ్యములను గూర్చును. మానవులనుగూర్చియును ఏమెందుగయును నెవ్వరెట్లు మెలంగగలిగి నదియునుగూడ నతడు నిర్ధారణముగ చెప్పగలడు. ఇతర కాశ్రమములకంటె ఆరికకాశ్రమమునకుగల విస్మయపద లభికము. ఏమనిన నాతడు పరిశీలించవలసిన విషయము మానవుడు మానవపరిణామమున నది యత్యంతకఠిన విషయముగనున్నది. మానవునకు మానసిక స్వాతంత్ర్యమును, యంత్రాయుక్తిచారణ దక్షతయునుగలవు. ఆరికరాజ్యాంగ చిత్రకళాదులగు భిన్నవిషయముల తనివీటితమున నిమిడియుండునగాన ఖగోళ కాశ్రమము గ్రహములకు వృక్షకాశ్రమము చెట్లను పరిశీలించుటలకు సుసమర్థుగ నారికకాశ్రమము మానవులను పరిశీలించగలడు. ఖగిజకాశ్రమమును వాయువిశేషములను పరిశోధించునట్లు మానవిషయమున పరిశోధనలనొనర్చుట కవకాశములేదు. ఆరికకాశ్రమము మానవుల యైహికసౌఖ్యములకు సంబంధించినది గాన తత్వవేదక పరిశోధనల కవకాశము లేక పోవుటకలననే తత్వజ్ఞులనులను మరింత యంత్యాహముతో నభ్యసించువారగుచున్నారు. మానవసంఘకాశ్రమమును మానకాశ్రమమునకు ఆరికకాశ్రమముకంటె మగుటచే రాజ్యాంగ కాశ్రమము నీతికాశ్రమము ధర్మకాశ్రమము మున్నగువానితో నీకాశ్రమమునకు సెట్కొనెత్తుటయందు సంబంధమేర్పడును. మానవ జీవితము మిక్కిలి క్లిష్టమైనది. అందులో ప్రస్తుతకాలపు మానవస్థితి మరింతక్లిష్టముగా నున్నదిగాన నారికజోడేశ్యములను కార్యములను చేరుచేయవలయును. అట్లుచేసినచో వారిని సాకల్యముగ పరిశీలించ గలుగుచుము. ఇట్టిప్రత్యేక పరిశీలనల కొన్నికొన్ని ఆరికజోడేశ్యములను స్వభావములను కనుగొనబడినవిగాని అవి అందరకును తప్పక కలుగుననిగా గ్రహముల సంచారములవలెనది మొకేవిధమున నిరంతరమును ముగునుండునగాని తలంతుట పొరకాదు. విరోధకములను విస్మృతికరములనునగు కొన్నిశక్తులు ప్రకృతి సామర్థ్యములను వలనములగూడ నెట్లు మాన్యుచుండునో అట్లులే మానవ సహజలక్షణములనుగూడ నట్టి శక్తులుమార్చు సమర్థములు. ప్రాచీనకాలమందలి యాధికవాదు లీవిషయ ప్రాధాన్యమును గ్రహింపబాలక మానవుని కేవల మొకయంత్రముయొక్క సిద్ధికి

కొనివచ్చిరి. ప్రామాణికములగు నాధికవాదులకు గలిగిన యాహారభాటును యిటీవలి బుద్ధి కాలము నవరించిరి. ఆరికపక్షిలను చారిత్రిక మార్గమున పరిశీలించవలయుననియు ఆరికవిషయములను అభ్యసించుటలో ఆనుమేయ విధాన మావశ్యకమని యును వారు బోధించియున్నారు. ప్రత్యేకసాధనములను ఆధర్యములను వాంఛితములను ఆరిక కాశ్రమములు చేరుచేరుగ నిర్మాణించి యుండుటచే ఆరికకాశ్రమములో చేరుచేరువానము లేర్పడినది. మానవవిషయములలో ప్రత్యేకము కొన్ని విషయములకు మాత్రమే ఆరికకాశ్రమము సంబంధించి యుండుటకలన ఇతరకాశ్రమ సంగతీత విషయముల నాక్రమింపబాలరు. మిత ప్రయాసముతో ధర్మము నుజ్జ్వలించేయు సాధనమును అట్టి ధర్మముతో సమిత సౌఖ్యము ననుభవించు నీతినిగూర్చి ఆరికకాశ్రమము బోధింపగలదు. నైతిక తీర్మానముల నొనంగుట కారికకాశ్రమ మనువర్తము. కాననే ఆరికకాశ్రమ బోధనములు నీతి విచ్చిన్నములని తలంచి ఒకప్పుడు ఆసితులును నైతికులును భిక్షులునుగూడ నారికకాశ్రమమును విరసించిరి. ప్రాచీన ఆరికవాదు లీ నిందకు పాత్రులైన గానయునుగాని నవీనారికవాదులు మాత్రమందులకు గురికాబాలరు. పోటీవాదపారము, స్వాతంత్ర్యము, యంత్రోపయోగములవలన కలుగు నాధికలాభములను వారు చూపించగలిగినపుడు అవస్థాభేదమున వారి వలననే కలుగు నష్టములనుగూడ వారు చూపింపబాలకపోరు. కాన నా ర్థిక వాది బోధింప బాలిన విషయములను రాజ్యాంగ కోవిదుడు గ్రహించి అట్టి పుష్కరిమి కారిక విషయములను మార్పులేకుండ పూర్తికనవలంబించుట వలన కలుగు నష్టమును నివారించుటకు తగిన ఏర్పాటులను చేయవలసి యుండును. ఆరికవాదులలో సంఘ సంస్కరణమునం దధిక దీక్షగల వారెందరో కనబడుచున్నారు. యంత్రకాలల చెట్టుముల పరపతి సంఘములు-ముసలివాండ్రకు సుపకార వేతనములు - పనివాండ్రకు భిక్షమున్నగు జనోపయోగ ప్రతిష్ఠాపనము లెన్నియో కలుగుటకు ఆరిక వాదుల సంస్కరణోద్యమమే సన్నిహిత కారణముగ నున్నది. సంఘ పునర్నిర్మాణమునకు సాంఘిక వాదులు నూచించు సాధనములను గూర్చి యెవరి కెట్టి యభిప్రాయము కలిగియున్నను వారు పడేదెంచు విషయములలో పరస్పర సహాయ సంఘ సమ్యక్త దుర్బలసంగతీత సర్వజన భావ్యభివృద్ధి సాధనాదులగు విషయములు మాత్రము క్షాణ్యములని యెల్లవారు నంగీకరింపక తప్పదు. మన కందరకు పరస్పర సంబంధముగలదు. చెవి చేతితో నీ యుక్తరవాకు లేదని చెప్పజాలదు. అట్లులే నీ కిరము పాదములతో మీ యుక్తర వాకు లేదని పలుక నేరదు. మనలో నొకరికి నష్టము కలిగినచో మనకందరకును గూడ నష్టమున గలుగును. మనలో నొకరికి గౌరవము గలిగిన మనకందరకును గూడ గౌరవము కలుగునని మతబోధకుడగు పాలు చెప్పటకు గూడ నాధారముగ మూల మూత్రమిదియే.

ఆరికకాశ్రమము విహిక పరత్వమును హృదయ కారిత్యమును స్వాధ్య పరత్వమును బోధించు చున్నదను నింద పోతు బద్ధము కాదని మతాదర్యమును ఆరికకాశ్రమ దర్యమును గూడ నొక్కటియే. శాంతియు సాహృద్యమును పరస్పర సహాయమును సంఘ దాక్షిణ్యమును ననునవియే మతమునకును ఆరికతత్వమును సంగ్రహించుట దుస్సాధ్యమని నేను మొదట చెప్పిన విషయము ఆరిక కాశ్రమమునకున్న మతమునకే అధికముగ వర్తింతును. తక్కిన విషయముల నిమిత్తముకంటె మత విషయముననే ప్రాణనష్టమునుగలిగించెడు ఘోరసంగ్రామము విరోధకారకములగు నధిక వాగ్వాదములను జరిగియుండెను. సర్వమతములనుబోధించు సత్యముమాత్ర మొక్కటియే ప్రధాన విషయములయందు మాత్రము మతము లన్నిటినుండునుగూడ నగపడు భేదమతి స్వల్పముగ నున్నదనిగూడ తెలియుచున్నది. కాని క్రైస్తవమాత్రమిటుల జరిగినట్లుగపడదు. ఏలయన మత మాత్రములకును సమ్యకములకును ఆధారములగు ప్రధాన సిద్ధాంతములనుగూర్చి చేరుచేరు మతములవారికిని శాఖాంత శాఖాంతముల వారికినిగూడ నెట్టిభేదాయుధములు జరిగినట్లుగపడదు. విశ్వధారణ విధానము విరోధమునందే క్రమము మున్నగు నాచారములతో సంబంధించిన స్వల్పాంశముల విషయమున గూడ నెట్టికీకర సంగ్రామములే జరిగినవి. యథార్థముగ పరికించితిమి నెట్టి స్వల్పాంశములు మతమనిపించుకొనవనియు మతిమునకును నీటికి నెట్టి సంబంధమునుగూడ లేదనియు నెట్లెవారు తెలిగిన విషయమే. మన యిరుగుపొరుగువారును మనసాటి మానవులను చూపించునట్టి యాచారభేదముల నునే ఓచింతుట కీటివల మన మలవాటు పడుచున్నాము.

వాలంటియరింగు.

I

(సోమంచి భీమశంకరం పంతులుగారు)

యధ్యముచేయుటయే వృత్తిగా నేర్పరచుకొనకట్టియు యధ్యములేక దేశము నెమ్మది ననుభవించుచున్న పుడుప్రభుత్వము వారిచే బహుమతి నేరలలోనివి కానట్టియు యోధుల దండునకు వాలంటియరు పటాల మనిపేరు. మనదేశమునందు హాస్య రాజ్యపరిపాలనలో అట్టి వాలంటియరు ఒకములు లేవు అపుడు వానిననుసరమును అంతగా నున్నటులతోచును. అంగ్లేషప్రభుత్వము మనదేశముందు వెలసి నెంపుచెందుచున్న కారణముచే ఆదేశపద్ధతులు మనదేశముగూడ యోగ్యదనలసిన యవసరము కలిగినది. వానిలో వాలంటియరింగు ఒకటియై యున్నది. ఇంగ్లాండునందు దేశరక్షణ విషయములు వాలంటియరు పటాలములు ఎప్పటినుండి ప్రారంభమయినదియుతెలుపు కొన వీలులేదుగాని సుమారు నన్నూరు సంవత్సరములకు పూర్వము ఎనిమిదవ హెక్టార్ ప్రభుత్వ పరిపాలనలో ఈ దండు రాజకీయ చెట్టుమువలన ఏర్పరుపబడిట్లు తెలియుచున్నది. మల్ల విద్యకును ఆయుధ శిక్షకును ప్రభుత్వమువారిలో సంబంధములేక సంఘములు అనాదిగా మనదేశములో ఏర్పడియున్నటులనే ఆదేశమునందును విలువిద్యకును ఫిరంగిసాధనమునకును సంఘములు చిరకాలమునుండి ఏర్పడి పనిచేయుచుండెను. ఆ హెక్టార్ ప్రభుత్వ నాటనుండియు ఇట్టి సంఘములు ప్రభు గౌరవమును పడయజొచ్చెను. ఇండియా దేశమునందును వాలంటియరు పటాలముల అవసరము కలదని హేతువులు తెలుప నవసరములేదు. కొన్ని సంవత్సరముల నుండి వాలంటియరు పటాలములు నెలకొని పనిచేయుచుండుటయే అట్టి యవసరమును తెలుపుచున్నది. ఆ పటాలములలో మనవారిని చేర్చుకొనకుండుట గొప్పకొంత. మనలను చేర్చుకొనకూడదని వాలంటియరు చెట్టుమున నిషేధ మేమియును ఉన్నటులతోచదు. కొంతకాలమునకు పూర్వము మనవారిని వాలంటియరులుగా తీసికొనుచుండిరి. ఏకారణము చేతనో ఇటీవల అది నిలిచిపోయినది. ఎనిమిదవ హెక్టార్ ప్రభుత్వ కాలమున ఉండిన వాలంటియరు పటాలములవంటివి మనదేశమున ఉండియుండినను అట్టి స్వాతంత్ర్యము దేశప్రజల కందరికిని కలుగకుండుటచే, ప్రభుత్వమువారికిని ప్రజలకును గూడ కల్గింపవలసిన బలమును శౌర్యమును దేశభిమానమును గూర్చియునుగలిగినిబం గాదముకల నిరర్థకముగనుండ నునివ ధనరంగ సంకలన కలిగిన చిట్కలుకన్న ఎక్కుడు గొండెం ఇచ్చుడు సంప్రాప్తమయిన సంగతి అబ్బాల గోపాలము అందరికిని తెలిసిన యంశమే. లోకమెప్పుడును విసికని ఎరుగని ఘోరరణము సంప్రాప్తమై లోకమంతటికిని వేడి కలిగించుచున్నది. మనదేశపు పటాలములు కూడ రణరంగమునకు పోవలసిన అవసరమును అవకాశమును కలిగినవి. బ్రిటానియా దేశమునందలి పటాలముల సంఖ్య వెంపుచేయవలసిన యవసరముగూడ కలిగి దినదినమును వేలకొలది ప్రజలను తీసికొని యుద్ధమునకు తయారు చేయుచున్నది.

కాంగ్రెసు మహాసభ మన రాజధాని నెల్లడి చేయుచు వాలంటియరులుగనుండు స్వాతంత్ర్యము మనకుగూడ నొస గవలయునని ఏటేట తీరుమానములుచేసి ప్రభుత్వమువారికిని వేదించుచున్నను పరిపాలకులలో కొందరు ప్రముఖులు లేనిపోని హేతువులను అనుమానములను కలుగచేసికొని మన కట్టి యవకాశము కలుగచేయుటకు సంకల్పించుచువచ్చి మనకు ప్రార్థనాహాసములును ప్రభు భక్తియు - దేశభిమానమును కలిగి యున్నటులనే అవసరమైనపుడు మన యైశ్వర్యమును ప్రాణమును కూడ మన ఏలిక కొనగుటకు సిద్ధముగనుండు గుణములు మనకు కలవని కరతలామలకముగ ప్రభుత్వమువారికి ఇచ్చుడు గప్పచుయినది. మనలకు వాలంటియరులుగ ఇంతవరకును తీసికొనకుండిన లోకమును ప్రభుత్వమువారు ఇచ్చుడు కనుగొనిరని నానమ్మకము.

ఇప్పుడేర్పడియున్న వాలంటియరు పటాలములకు మనము ఎంతమాత్రమును తీసిపోము. మన సిపాయిలు ఇంగ్లీషు సోల్దాదలతో తులనగా ఇప్పుటి రణరంగమున ప్రార్థన సాహసములు కనుపరుచుచు లోకముచే శ్లాఘింపపడుచుండ మన మేలవాలంటియరులతో తలతూగ బాలము?

నుమారు 25 సంవత్సరములకు పూర్వము విశాఖు పట్టణమున నుండిన రైఫల్ వాలంటియరు పటాలములోకి మన వారిని చేర్చుకొనుచు వచ్చిరి. అట్టివారిలో నేకొకడను. ఆ పటాలమున నేటిపుడును యూరోపియను యూరేషియనులకును భేదములేక వికమత్యము ప్రబలియుండెను. ఆ పటాలమును చేరిన స్వల్పకాలములోనే నాకు లాగ్యుకార్ పారర్ హోదా నొసగిరి. ప్రాథిమ్యే పరిక్షయంచు కూడ వృత్తార్థత నొందగలిగితిని. ఆ పటాలములోనే అంటి పట్టియుండియెడల అతిత్వలో నై హోదాలు నా కొనియుండెదనటకు నుడి యములేదు. అప్పుడు ఆ పటాలములో చేరిన మనవారు మనము అట్టి స్వాతంత్ర్యమునకు అట్లుల మని లోకమునకు చూపిరి.

మనమహారాజులు.

మేజర్ జనరల్ సర్ ప్రతాపసింగుగారు.

I

నవంబరు ౧౯౧౦ కు మేజర్ జనరల్ సర్ ప్రతాపసింగుగారికి వ్రాయబడినది:—

అజేయమును, 70 సంవత్సరముల ప్రాయమువారము అగు మేజర్ జనరల్ సర్ ప్రతాపసింగు జీ. సి. పి. డి., జి. సి. యస్. బి. గారి గణితములు, జీవితము వ్రాసిన యెడల ప్రస్తుతము యుద్ధమునకు వచ్చిన తక్కిన మహారాజుల గుణగతములకుడ తెలియును. ప్రతాపసింగుగారు మొన్న మొన్నటివరకు ఇదార్ సంస్థానమునకు మహారాజులుగ నుండిరి. ఇప్పుడు బాడ్షారు మైనరు మహారాజుగాకి రీజింటుగ నుండి బాడ్షారు సంస్థానమున పాలించుచున్నారు. 70 సంవత్సరముల ముసలివాడయ్యి యుద్ధము చేయుటకు వచ్చెను. ఈయన యుద్ధ మేమని చెప్పవలెను?

సర్ ప్రతాపసింగుగారు బాల్చివ్ కెవరిగారి పట్టాభిషేకమును చూచి, అందెనకు అత్యంతం చేయబడిరి. పట్టాభిషేక సమయమున వెస్టు మిస్టరు ఎడ్వీల్ రెండుసార్లు ముగ్గునొందిరి. ఐనను వీరి ధైర్యసాహసములు నిరుపమానములు. తన సార్వభౌమునికి సమయము వచ్చినప్పుడు యుద్ధ భూమిలో రాజప్రతినిధిత్వముగ ప్రాణములను ధారణయి టు వీరిని ఇంతవరకు భూమిపై నుంచినందుకు భగవంతునికి నమస్కారములు. ప్రతాపసింగుగారు 16 సం॥ముల యువ నుడును, తన మేనల్లుడును, బాడ్షారు మైనరు మహారాజును అగు సమరసింహునితో యుద్ధభూమికి వచ్చిరి.

మహారాజా ప్రతాపసింగుగారు పట్టిన పట్టు విడువని వారని తెలుపుటకు పూర్వము జరిగిన ఒక కథ ను యిచ్చటవ్రాసెదను. వీరు చిన్నవారైయుండగా ఒకనాడు జయపూరుమహారాజులును, వీరి బావగారును అగు రాజారాం సింగుగారితో పోట్లాడిరి. వెంటనే గుట్టుమై నెక్కి అతివేగమున స్వారీచేయుచు బాడ్షారు వెళ్లుటకు బయలుదేరిరి. వీరి గుట్టుమురి మెల్లు కరవేగమున పరువెత్తినందున అలసి చని పోయెను. ప్రతాపసింగుగారు వెంటనే జీనును, కల్లెములను తీసి నెత్తిన వెట్టుకొని బాడ్షారుకు నడచిపోవలెనని పోవుచుండెను. ఇంతలో ప్రాద్దుకుంకి చీకటిపడినది. ఐదుమెల్లు నడచునప్పటికి బాడ్షారు వెళ్లుట వెళ్లుచున్న యెడలండి ఒకటి అగపడెను. “నీబండియీద బాడ్షారుకు తీసికొని వెళ్లేదావా?” అని అనుగగా “ముందుకొంతదబ్బుయి నీ తీసికొని వెళ్లేదానని బండివాడనెను. పోట్లాడినతొందరమీద ప్రయాణము కట్టినందున ప్రతాపసింగుగారివద్ద దబ్బు డీయెన ను లేదు. బాడ్షారు వెళ్లిన తరువాత బండివాడుగ యియ్యలేకపోతే

“ఈ జీనును బాడుగక్రింద నిచ్చి వేయుదును, తీసికొని వెళ్లు”మని బండివానిని కోరిరి. బండివాడు అందుకు సమ్మతించెను. దూర ప్రయాణములన అలసి ప్రతాపసింగుగారు బండిలోనిగడ్డిపై జీనును నిండుగా వెట్టుకొని పడుకొని గాఢముగ నిదురించిరి. తెల్లవారినది. బండి బాడ్షారుకు కొద్దిదూరములో నున్నది. పట్టులకాతలు, మనఃస్ఫూలములు మహారాజుగారిని నిదురనుండి తేలివని. లేచి బండిలో కూర్చుండిరి. వీరిని చూచిన వారందరును “మహారాజా” “అన్నదాతా” అని సంబోధించి నమస్కరించుచుండిరి. బండివానికి ఆశ్చర్యముకలిగినది. చీకటిలోని బండిలో ఎక్కినందున తనబండిలోనున్న యాతడు రాజకుటుంబీకుడని బండివాడెరుగదా. రాజకుటుంబీకుడని ఎరిగినవెంటనే ఎండినిపి తాను దిగి, “అయ్యో నన్ను తీసుంపుడు. ఎరుగక తప్పుచేసితిని. బాడుగ కొరకు మిమ్ము బలంతెచ్చెడించుటకు మహారాజులగు మీతో పాడు బండిలో కూర్చుండినందులకు నన్ను తీసుంపుడు” అని బండివాడు వేడుక నెఱచివు తెలిసినతెలియకచేసిన లోపాలలోపములకు నిన్ను తీసుంచితిని. నాకు ఆకలిఅగుచున్నది. బండిమీదనెక్కి వెంటనే గావనగడకు పోయవలెనని. మీరు కూర్చున్న బండిమీద నేను కూర్చుని తోలను అనెను బండివాడు.

అంతట మహారాజుగారు లోనుకొనిపోయిరి. సర్ ప్రతాపసింగుగారు నిరుపపోవుచున్న సింహమును గాని, పెద్ద పులిగాని చంపరు. దీనినిబట్టి సారీయ్యదయమును గ్రహింపవచ్చును. నిద్రించుచున్నట్టియు, అలసినట్టి మృగములను చంపకూడదని మహారాజుగారిమతము. నిద్రించుచున్న వానిపై రాళ్లువేసి వారికి కోపముతెప్పించి చంపుచుందురు. మహారాజుగారు పట్టుబట్టును సింహమునుగాని, పెద్దపులిగాని ఒక్కకత్తివలెను చంపుటకు సంతోషించుచుండురు. దూరమునదాగిని చంపుట వారికి సరిపడదు.

అంతట మహారాజుగారు లోనుకొనిపోయిరి.

సర్ ప్రతాపసింగుగారు నిరుపపోవుచున్న సింహమును గాని, పెద్ద పులిగాని చంపరు. దీనినిబట్టి సారీయ్యదయమును గ్రహింపవచ్చును. నిద్రించుచున్నట్టియు, అలసినట్టి మృగములను చంపకూడదని మహారాజుగారిమతము. నిద్రించుచున్న వానిపై రాళ్లువేసి వారికి కోపముతెప్పించి చంపుచుందురు. మహారాజుగారు పట్టుబట్టును సింహమునుగాని, పెద్దపులిగాని ఒక్కకత్తివలెను చంపుటకు సంతోషించుచుండురు. దూరమునదాగిని చంపుట వారికి సరిపడదు.

మేజర్ జనరల్ సర్ ప్రతాపసింగుగారు 1878 సం॥ లో కాలూలలోను, 1897 సం॥ మహమండలోను 1898 టిగాలోను యుద్ధము చేసిరి. టిగా యుద్ధములో వీరు ఆతిపరాక్రమమును జూపిరి. వీరికి అముద్ధములో దెబ్బలుకూడ తగిలినవి అధికారులు వీరి ధైర్యపరాక్రమములను గూర్చి మెచ్చుకొనిరి. 1901 సం॥ బాడ్షారు ఇంపీరియల్ సేనలకు సేనానాయకునిగా యుద్ధము చేయుటకు వెళ్లిరి.

ఒకప్పుడు ప్రతాపసింగుగారు అడవి పండులను వేటాడుచుండిరి. ఒక ఎలుగుబంటి వీరిపై పడుటకు వచ్చెను. మహారాజుగారు తొందర పడక ధైర్యముగ నిలచిరి. ఎలుగుబంటి వారిగుట్టును సమాపించెను వెంటనే తమ గుట్టును ఎలుగుబంటిపై నుమికించి ఈతెతో పొడిచి చంపిరి. వీరు ప్రాణోపద్రవములనుండి అనేక మారులు తప్పించుకొనిరి.

సమయోచితముగ మాట్లాడుటకు ప్రతాపసింగుగారి నే చెప్పవలెను. వీరు ఇదార్ సంస్థానమును పాలించుచుండగా అనేక దేవాలయము లెందుకు? ఇంతయంది అర్చకులెందుకు? వీరికి ఇంత జీతములు, మానములు ఎందుకు? ఇవన్ని పనికిరాని తగ్గించివేసిరి. అర్చకులు మొదలగువారు మహారాజుగారిని దర్శించి, ఆయ్యా ఈ ప్రకారము తాము ఈ తరువులిచ్చిన మాకు బ్రతుకుదెరువు పట్టు? అని ప్రశ్నించిరి.

మహా:—మీరు దూరదేశమున నున్న బంధువులను చూచుటకు ఎప్పుడైన వెళ్లినారా?

అర్చకులు:—అ! చూచినాము.

మహా:—చాలకాలము చూడక, చూడక బంధువులను చూచినప్పుడు మీకు అపరిమితానందము కలుగదా?

అర్చకు:—అవును! చాల ఆనందము కలుగును.

మహా:—విగ్రహములను మీరు చాలకాలము నుండి ఒక్కదేవాలయములో నుంచక అనేకచోట్ల నుంచుచున్నారే. విగ్రహములన్నిటిని ఒక్కచో తెట్టిన అవివంత సంతోషించునో? అలాచించుచు? ధనాధిదేవత యగు లక్ష్మీకి, విద్యాదేవతయగు సరస్వతితో కలిసికొనుటకు ఎంత సంతోషము నుండునో! విష్ణువు, శివునితో కలిసియుండుటకు ఎంత ఆదించును? ఇవియుట్లుండ విగ్రహములన్నటిని ఒక్కదేవాలయములో నుంచుటవలన సంస్థానమునకు ఎంతభలము కలుగును?

మహారాజు ధార్మికులు, ఇచ్చుటకు ఏమియులేనప్పుడు, తాము స్వారీచేయు గుట్టుమైనను దానము చేయునంతటివారు.

విజయనగర సామ్రాజ్యము.

I

[శ్రీయుత, ఎస్. రంగమన్నారంగారు]

ప్రధాన పాత్రలు.

ఇందువచ్చు పాత్రలలో బుద్ధిసాగరుడు, రామరాజు, శ్రీధరుడు, విజయసింహ రాధాకుమారులు, స్వర్ణకుమారి జగన్మోహినులు, కుతుబ్షాహి, చక్రధరుడు, అదిల్ షాహ తారానాథుడు అనునవి ప్రధాన పాత్రలు. ఈ గ్రంథమున నివి యెట్లుగా నడపబడినవో వివరించెదను.

బుద్ధిసాగరుడు:—ఈ పాత్రమునకు బుద్ధి సాగర యను మహా నామము నుంచిరి. అట్లుంచుటలో గ్రంథకర్తగారి యభిప్రాయము మంచిదే. కాని వారు దీని నేతివీరకాయ వడుపున నిర్ణక నామమునగా జేసిరి. చరిత్రాంశములను బట్టి కుతుకు విజయము మహమ్మదీయులకే గలుగవలసి యున్న ను దత్తూర్వము బుద్ధిసాగరుడు. తన బుద్ధివిశేషముచే దక్కిన వారి నెల్ల దోలుబొమ్మలవలె నాడించి తన్నామమును సాధకము చేసికొనవలసిగది. అట్టి పాత్రను గ్రంథకర్తగారు పనికిల్పింపక సంకల్ప జెయించి, కొన్ని దినములును, నిర్ణకముగా గొన్ని దినములును గూర్చుండజేసిరి. అనకాకము లేదే మోయని వీలులేదు. కలయినంత యనకాక మున్నది. విజయ సింహుల సాయమున కారాగృహమునుండి విముక్తుడైన పిమ్మట బుద్ధిసాగరుడు తన బుద్ధి విఫలముగా జూపింపవచ్చును. తన్ను కారాగృహమున కేసిన యాదిల్ షాహ నిరోధియై రామరాజును విడిచివెట్టి పోయినప్పుడయ్య బుద్ధి సాగరుడు డుపాయాంతరములచే దన మంత్రివరమును సంపాదించి తన ప్రతిభను వెల్లడింప జేయగలదా! అప్పుడు గదా యెరిసి నీతియు, రాజధర్మయు జ్ఞానాపాత్రమగును? చెప్పుటకు సిద్ధముగా నున్న రామరాజునకు మొగము చూపుట యా నీతిరాజధర్మలను దెల్లముచేయును? గ్రంథమంతయు గాలించి చూచినను బుద్ధిసాగరుడు బుద్ధివిశేషముచే నెల

వేర్చిన కార్యము లేకయున్నను లేదు. ఇట్లుండ “బుద్ధి సాగరుని నీతియు, రాజధర్మయు జ్ఞానాపాత్రము” అని పరీక్షలు వ్రాసిరి. వారిగ్రంథమును చూచిగా జడునక పోవుటచేతనో చదివినను బోధనకపోవుటచేతనో యొక మఱియొక యుగము యెట్లు వ్రాసి యుండును. కవుల నీపాత్రము పూర్తిగా వాడయ్యిరి.

రామరాజు:—ఇతడు ధైర్యశాలియనియు న్యాయ మూర్తియనియు, గొట్టె మలసికె దెలియదనియు నాత్మ విశ్వాస మెక్కుడుగా గలవాడనియు, పరీక్షలు కట్టించి యున్నాడు. కాని గ్రంథమువలన రామరాజు న్యాయముగాని ధైర్యముగాని నుంఠెయ్యదెలియదు. పరీక్షలు కవి యెట్లు గోచరమైనవో? హిందూరాజునందని యుండకపోవునా యని యూహించిరకాబోలు. హిందూ భూపతులందని యొకవేళ నుండిన నుండవచ్చును. కాని కవిగారు రామరాజునందటి జేమియు కట్టించలేదు. మహాపురుషు లానవేళ దప్పుదారిక ద్రొక్కినను బిమ్మట నొరలబోధవలన గాని తమంత తాము గాని తమతప్పును దెలిసికొని పశ్చాత్తాపము చెందుటగలదు. రామరాజునందట్టి గుణమున్నట్లు కవిగారే వర్ణించిరి. అది యుక్తమే. రామరాజు తనదయకు బాధుండయిన యాదిల్ షాహ బోధనవలన బుద్ధి సాగరుగారాగృహమున నుంచెను. రామరాజు ప్రమాదముకలుగునట్లు చేసియుండెను. కాని హిత బోధకుడయిన యాదిల్ షాహ తనకు శత్రులై విరుద్ధముగా రాయబార మంపింపుడయినను రామరాజు తనతప్పును దెలిసికొని తన కారాగృహముననున్న మంత్రిని, బుద్ధి సాగరుని, విడి పించుటకు యత్నింపకపోవుట నెద్ద లోపమని చెప్పవచ్చును, బుద్ధిసాగరుడు తప్పించుకొనిపోయెనని తనకు దెలిసినను వాని హితబోధ వివకపోయినంగలన నింత వచ్చెనని విచారించుట యత్యవసరముగదా! కట్టకడపటం జూపిన పశ్చాత్తాపము పట్టుటనే చూపించినవో నెంత యుక్తముగానుండును! ఈ దిన ప్రదేశే దున్న జిమ్మహాలాప మిది. పోనిండు వేళకవిధమున నులు రెండో దినదేమాయన కట్టి చేదియును లేదు.

చనుమాన్యధరుడు:—కొంతకల కీపాత్రము చక్కగా నడు కది. కాని కుతు కసంపూర్తియైరి. దేశక్షేమముకై తనసర్వమును వియోగించుచుండెనని కవిగారు వ్రాసినారు. అదేమో యెవ్వరికిం దెలియదు. ఇతడెవడో యెందులకు? దానువిజయసింహులకు ద్వి సూపుచున్నాడో బూటకపుయోగియో నిక్కపుయోగియో ఏమియు గ్రంథము వలన దెలియదు. ఈయోగి యుద్ధభూమిలో నున్నాడు. ఇతడు రాజధర్మి చూపి మదసెనో మఱి ముగాని యొక యెనో యేమయ్యెనో, చదుగులకేకాక గ్రంథకర్తగారికూడ తెలియదని సందేహింపవలసియున్నది.

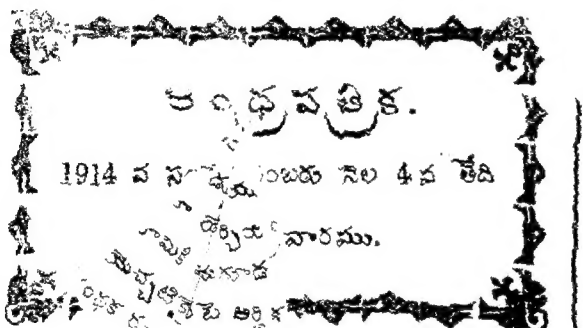
విజయసింహుడు:—ఇతడు నాయకుడుఇతడు ప్రాల్మములు పలుకుటయే కాని వానికి దగినట్టి పరాక్రమము కాని ధైర్యసాహసములుగాని యెక్కువను జూపలేదు. ఇతడు తనపరాక్రమాదుల వెల్లడించి విజయనగర రాజ్యమునకు గాని, రాజునకుగాని చేసిన ఘనకార్యమేమియును లేదు. యుద్ధమున ప్రాణములు విడిచి గాజధర్మని జూరెనయన్న వో నది సైనికసామాన్యమే. కాని కేవలము నాయకునందున్న యసాధారణ గుణముకాదు ఈ పాత్రను బాగుచేయకుండుటయే పోషణమని పరీక్షకు లభిప్రాయపడిరకేమో?

రాధాకుమారుడు:—సుప్రసిద్ధుడు సాంప్రదంత్యమున బుట్టిన యితనికి మహమ్మదీయ సేవాకళంకము కల్గించుటతప్ప గ్రంథకర్తగారు వేరొక గుణమును సూక్ష్మలేదు. కారాగృహమున జగన్మోహిన్యాలకు దప్పించుటతో నితడు బుద్ధిగ గాని ప్రతాపముగాని వెల్లడిచేయ నక్కరలేవండగవిగారు జేగమున బ్రవేశవెట్టియే యున్నాడు. ఇట్లుండి నితడు మహమ్మదీయ సేవచేయ కలసింత యనవరమేమి?

స్వర్ణకుమారి జగన్మోహినులు:—ఈ పాత్రములను గుఱించి పరీక్షకు లెక్కుడుగా వొగడినారు. శ్రీల సొంద గ్రమ్మ కల్గించుటలో సాంప్రకపులనందొట్టిన కిండియే. వాని కేమి? అది యెటుండెనందు “భక్తులు వలదన్నను బారువ వేమములు చేసికొని యుద్ధభూమి కరుగుట వారి పాత్రగ్రమ్మమున వెల్లడించుచున్నదని పరీక్షకులు చెప్పిరి. ఏమిది? శత్రుగ్రమ్మను నిగ్గించుచుగాని గుణము కల్గించునా? సన్నగిల్లలకు నాయ బలాదులు కీలోపము గల్గించుట కవిగారిగ్రమ్మలోపము తెలుపుచున్నది ఒకవేళ వారి సాహసములు కట్టించడలించినవో బూర్వాసనీ బాలవలె భక్తిగ్రమ్మను పడవీయో పోవచ్చునగదా? పూర్వము సుతులు భక్తిగ్రమ్మను కడిగివాయి యుద్ధముచేసి వీరవనిత లడించుకొనలేదా! అది గ్రంథమున కేమియు నడురాలేదే! ఇట్లు కల్పించుటవలన నానతుల్య విధియంతయు విజయసింహుని మోటుతనము వెల్లడి కాక మునునా?

చిన్న పము

ఆంధ్రమహాజనల యాదరణము వలనను, యుద్ధమువలన గలిగిన వ్యక్తిగత హానివలనను కనకప్రతిక స్వల్పకాలమునం దత్యంతభిన్నస్థితి కింకనంబులకు పత్రికానిర్వాహకు లాంధ్రప్రదేశ్ కంపెనీ మునకు కృతజ్ఞులు. యుద్ధ మారంభమైన కాలము నుండి దిన వార పత్రికలకు చందాదారులు విశేషముగ తేరిరి. ఆ కాలమునందే పత్రికా కార్యాలయమును మార్పుట యవసరమైనది. పత్రికా నిర్వాహకులకు దినపత్రికను నిర్వహించుటకు గావలసిన యనుభవము తక్కువ. గుమాస్తాలు కొందరు జబ్బుచేసి సరిగ్గా పనులనుజూడజాలరైరి. ఇట్టి విషయ స్థితియందుండినమును చేరెడి చందాదారులకు పత్రికాసంపుటయును, వచ్చేడి జాబులకు బహుం ప్రాయులయును కట్టెలైరమైనది. ఇట్టి యనివార్యమైన తొందరలవలన కొంతమంది చందాదారులకు పత్రిక క్రిమముగ చేరుకుండుటయును, సొమ్ము చేసిన కొంతకాలమువరకు పత్రిక పంపబడక పోవుటయు మొదలగు లోపములు పత్రికా కార్యాలయమునందు సంభవించినందులకు పత్రికా నిర్వాహకులు గ్రహకుల మన్ననలను వేసుచున్నారు. ఈ లోపములను సవరించుటకు దగిన యేర్పాట్లు చేయుటయున్నది. ఇది పదునైదు దినములలో నిట్టి లోపములు తిరిగి సంభవించనట్టి యేర్పాట్లు చేయుటయు. కాన చందాదారులు దారస్యభావముతో నిస్వల్పకాలము సయితము లోపములు మన్నించి పత్రికను పోషించుటకు ప్రార్థన

దేశీయమహాసభ కర్తవ్యము

మనదేశీయమహాసభను విమర్శించుచు నిట్టి వల నొక కొందరు దీనివలన నుపయోగము లేదనియు నిష్ఫలమే దేశమున వెలకొని యును శాసన నిర్మాణసభలలో ప్రజాప్రతినిధులు స్వతంత్రముగా నిర్వహించుటలనుగూర్చి ముచ్చటపడ నట్లుచేయు ప్రాయుట యాచారమునది. దీని కొసంగ బసిన ప్రత్యుత్తరము సంపూర్ణముగా సంత్పత్తిరచుచుండిగా కాకరా లేదనట ప్రత్యుత్తరమిచ్చినారెందరును నంగీకరింపవలసియేయున్నాడు. ప్రభుత్వాధికారులతో కూడిన శాసననిర్మాణసభలలో ప్రజాప్రతినిధులు పాల్గొనినందుకు సర్వసౌలభ్యములను సమీక్షించుచు ప్రజాప్రతినిధులు లక్షనృసింహులకు చాలభేదముకలదు. శాసననిర్మాణసభలలో విచారణకు తేవరని విషయములు వెక్కులు కలవగుటచేత వానిని విచారించుటకు నైనను దేశీయమహాసభ కూడవలసి యుండు ననియు ముఖ్య ప్రతివాదము. ఈ ప్రతివాదమున నొక్కరిగిడుగు సహచర్యము ముంకపోలేదు. అయినను ఇంకా మొదటియంతయు అప్పటి వరకు చేయి గొప్ప స్థానిక సభలవలన సచకులము కానచ్చును. శాసననిర్మాణసభలలో విమర్శనయనులుగా లేరు యశము లేనియో ప్రతిసవత్తిరమును పాడనూపుచిదేవు. కావున ప్రతిసవత్తిరమును వేసవేయ సెప్పుకొన్న సమావేశములు

నడవలసిన యవసరముండదు. అందుచేతనే ఇటీవల నొకరు దేశీయమహాసభను గురించి ప్రాయము నిది మూడుసంవత్సరముల కొంతమారుకూడిన చాలునని యు తక్కిన వ్యవహారములను నెరవేర్చుటకు నొకటిన్ను సంఘము నేర్పరచ వలసివదనియు ప్రాసిరి. మొదటి విమర్శయు మనవారి ప్రత్యుత్తరమును మొదటి 22 సంవత్సరములు దేశీయ మహాసభ సభలో జరిగిన కార్యక్రమమును ప్రాస్వద్యప్తికి నీ ప్రతిఫలము నే యిచ్చుక మూపు. కాని మనదేశీయ మహాసభ చరిత్రమును కొంచెము మానసిక తత్త్వము నెరిగికొని విమర్శించువారలకు నీ నూతన వ్యవస్థ సము లన్నియు భ్రమాజనితము లనట తెల్లగా కాకపోదు. నిన్ను మేము ప్రాసినదీనిని దేశీయ మహాసభ దినదిన ప్రవరమాన మగుచు నూతన కర్తవ్యముల గ్రహించుచు దేశ సేవానిరతిని పెంపొందుచున్న దనుటకు సందేహములేదు. ఆమె పును గమరించి భారతపుత్రులు తమజాతీయ ప్రతిష్ఠాపనను నిలికొనినాన తప్ప న్యవ్యర్థము కాగలరు. ఇప్పుడు దేశీయ మహాసభ జేరి యుండు పరిణామస్థితి మహాదాత్రము మొదట వెల్లుకొనిన కార్యమునొకరిని దీర్చివది. ఈ యాద్యమున కనుగుణముగ సుత్సాహమును గల్గించు నభివృద్ధివ్యవస్థలను వెనకొననివో పండిరాలి పోవలసినదే. ఆ కర్తవ్యము ప్రతిభారత పుత్రుని యెదుటను తాండవమాడుచున్నదిగాని తిడు దానిని గమనించుట లేదు. భారతమాత హృదయమై సహసవిధముల మన యగ్రుహకులకు వేదియున్నది. ఆయర్పనకు గడంబు న్నది మనమింకను గరువుచెప్పుచున్నను నెరుంగకలిన ముఖుండగు బాలునివలె నజ్ఞానమున విముసజుడుచున్నాము. ఉపాధ్యక్షులగు మన ప్రతినిధులు మనకాదర్శముగ వారి జరిత్రను మనయెదుట నుంచి వారు స్వయంకృతి చేసి కొంటేలేని మిమ్ములనుజ్ఞితికి తెచ్చుచుచున్నావే నై సంత నిర్మల హృదయమున నాయము చేయుదుమని నిరీక్షించుచున్నాడు. ప్రభుత్వపక్షమున చేయుపనుల యందుకూడ వారుమనకు సేగుచున్నవేళముతో మనలను కృతజ్ఞులగుటకుచున్నాడు. విద్యావిషయమున నేమి, పాఠశాల్య విషయములనేమి, విజ్ఞాన విషయములనేమి, వ్యాపారవిచారణ విషయముల నేమి, అన్నిటియందనువారు తలచెట్టి కార్యభారమున కేవల మనతోలేపా మనభిలషించుచున్నాడు. వారుతలచెట్టి కార్యభారమునకొనోకలదు. మనము స్వతంత్రులమిది పరిశ్రమ చేసినకాని మనము మన గరువులకనికి సంపూర్ణ భార్యులము. సంపూర్ణత యననలే దానిని భలవంతముగూడ చేయజాలక పోచుము. ప్రతినిధులమునకును చీటికి మాటికి ప్రభువులను విూరుచేయును విూరుచేయును మేము మూలలాభము మేమువిమర్శించెదము అనుకాలము వెదకపోయినది. ఇక ముందీమాత్రముతో నేవనియు గాదు. ప్రజాప్రతినిధులు, స్వాతంత్ర్యము మున్నగు నవిప్రభువులు ననకు యచ్చలతో సభము మనము నేర్చుకొని మనస్వయంకృతిచే వారికి లోబ్ధకమయినదిగాని యెల్లప్పుడును కార్యభారముతయు యహిపుడనవలయుననిగాదు. కావున ఇప్పుడు దేశీయమహాసభకు ముఖ్యకర్తవ్యము స్వయంకృతి ఇదియు రెండవదియు. ప్రభుత్వమువారు చేయు కార్యజాలమునకు వారికి సహాయ మొనర్చుటకు మాటలతో గాక పనులతో మన మేమి చేయగలము అయిటను పర్యావృచ్చించి నిర్ణయించుట. ప్రభుత్వమువారి కివకులముగామిచే జేయనేరని విషయములను బట్టించి మనమే చేయుటకు సాధనము తెచ్చుచుటను నిర్ణయించుట. ప్రాతకాల్యము కలమిగదా యదిమూలవిషయము.

ప్రభుత్వమువారి శాసన నిర్మాణ సభలలో నాలోచనలోనికి రాజులనివన యములను విమర్శించుటయు ముఖ్యమైన ఇతర విషయములను గురించి దేశాభిప్రాయ మొసంగుటయు ననవసరములని యొర్పినారు? మేము సూచించిన కర్తవ్యములు దేశీయ మహాసభకు పరిణామక్రమమున యిప్పుడు తప్పనివి. ఈ కర్తవ్యముల నాచూపింప కుండుట యాత్మహత్యక మేతువు. కావున సామాన్య కులు దేశీయ మహాసభయనునది పరిణామమును సజీవ ప్రతిష్ఠాపన యయిటను గ్రహించి నూతన బలమునకు బునాదిపైతురుగాక యనియు సర్వ ప్రాంతవ ప్రజయు నైకకంఠ్యముగ మాతన వికాసముతో పరిశ్రమయొగ్గి దేశీయ మహాసభను సుత్తమోపయోగమునకు నిడి జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనకు నుండవలసిన గౌరవమును నిలుపుకునియు నెరుగుచూచుచున్నాము.

మధ్యగంగాముందు వార్తలు విశేషములు లేవు. మార్పున నుమ్మగాగుగనే యుద్ధ మొగ్గుచున్నది గాని కడచినవారమునందలి యుత్సాహముగానము. యుద్ధప్రస్థావమును దీర్చుటయందొకచోట రెండుదిగుములయాలస్యమునునందులకు నొకసేనాధిపతి ఆస్థానమునుండి తొలగింపబడినాడు. అయిన రుమ్మసంగతి యెప్పుడును నిర్ధారణగా చెప్పవీలులేదు. కేవలదిన మేమివర్తమానము రాగలదో యెప్పు రెండుగురు. ఉప్పుట్టులుండి విజృంభించుటయు నెదుగుటయు రుమ్మయొక్క కార్యక్రమములయన్నది. జర్మనీలోని చెర్చిరెగసులను యుద్ధయంత్రములను సిగ్గుచేయు గ్రుప్పుకర్మాగారముమీద మిత్రముడలి నైమానికుడొకడు బాంబులువైచి సురక్షితముగా వెరుకకు నచ్చినాడట. ఈవార్త విజమైనచో విడిఖాడిముగా వచ్చుతోపాఖ్యాతమే యగును. దక్షిణాఫ్రికా తిరుగుబాటు నాయకుడు డిల్లెల్లు పట్టవడినాడు. వల్లరైవోలో జర్మనీకి వ్యతిరేకమును సూచించు నల్లరులు జరిగినట్ట. ఈ సాదర్శమున డిల్లెల్లు సోగల ఛిలీ దేశమువద్దనే జర్మను ఆంగ్లనావికాయుద్ధము జరిగినదనుట స్మరించుకొనవలెను.

శ్రీ వీరేశలింగ పుస్తకభాండాగారము రాజమండ్రిలో 1900 సంవత్సరము నందు స్థాపింపబడినది. మొదటి సంవత్సరమున నిం దాంధ్ర గ్రంథములు మాత్రమే యుండెను. మరుచటి సంవత్సరమున కీర్తనలు నైన శ్రీనాథము జగ్గారావుగారాంధ్ర గ్రంథములను గూడ చేర్చించిరి. మొత్తము మీద విచాలవర కీ రెండవ వత్సరముననే ప్రారంభింపబడినది అటుల 1909 వరకును సవిజరిగిన వెరుక నాపరిపాలక సంఘము మారి మరెయొక పరిపాలక సంఘమేర్పడి తదాదిగ నేటివరకును పనిచేయుచున్నది. ప్రస్తుతమునం దీ భాండాగారము పురమంకిరమున ప్రార్థనాసమాజ పాఠశాలమునందున్నది. 42 సామాజికులు 218 రు చందాదారులును గలరు. 141 రు స్త్రీగ్రంథముల నిష్టకు జెప్పించుచు చువుచును గలరు. ఆంధ్ర గ్రంథములు 2200 ను ఆంగ్లగ్రంథములు 1900 ను సంస్కృత గ్రంథములు 2 కి ను తొలిపత్ర గ్రంథములు తీసు గలవు. ఆంధ్రాగ్రంథాల్లా పత్రిలు 5 కి వచ్చుచున్నవి. అరుణమును 20 మంది సభ్యులు నచ్చుచుందురు. త్రయోదశ వాక్యోత్సవము 1913 వ సంవత్సరమున ఆంధ్రకల్యాణ సమితికడ జరగరావు పంతులు డి. సి. గారి ఆధ్వర్యమున గ్రంథ జయరథముగ జరిగినది. 12 కి సవత్తిరమున కన్న 13-14 సంవత్సరమునకు సామాజికులు చందాదారులును పాల్గొని పుస్తకముల సంస్కరణ పొచ్చింది. స్త్రీలచే

బరోపా మహాసంగ్రామము.

అంధు-పాపములు.

బ్రీటిషు సైనికుల న్యాయము.

అంధు దీపెంబరు 2:—చరిత్రానికావారు:—మాంచె ప్రభులూని లె. యస్. కాకే; బ్రీటిష్ బ్రాహ్మణులూని మేజర్. జి. యం. హార్మక; గెనరల్ బ్రాహ్మణులూని లె. బి. సోస్; బ్రాహ్మణులూని కె. సి. ఇ. ప్రాచీన్.

బ్రాహ్మణుల చరిత్రానికావారు:—బ్రాహ్మణులూని లె. ఇ. చిచ్చెర; ఆర్యులూని లె. జి. సి. కాన్.

అంధు దీపెంబరు 3:—ఈక్రిందివారు యధ్యులూ చరిత్రానికావారు:—మెజ్జోనా, రెండవ లెఫ్టినెంట్ పీటర్స్ ఎస్సెయి లెఫ్టినెంట్ జే. సి. కోల్ ఫీల్డ్ గార్డు.

జర్మనీవారు తీరమును జేర బ్రయత్నించుట.

సర్ జాన్ ఫ్రెంచిగారి దీర్ఘ దృశ్యము.

అలహాబాదు దీపెంబరు 3:—పశ్చాతీతకా లం దనువిశేషము దిట్టు తొలిచెను జర్మనీవారు సముద్రతీరమును జేర బ్రయత్నించుటకు ముందుగా జరిగినవిషయము మొదటి జాబులకు సమక్షముచున్నది. ప్రభుత్వవ్యవస్థ జనరల్ ఫ్రెంచి గారి దీర్ఘ దృశ్యము బలముగా కారణములూ నొకటి, వీరు తమయభిప్రాయమును జనరల్ జాఫ్రెంగారికి తెలియజేసిరి. బ్రీటిష్ సైనికుల నానైపుణ్యమును గుర్తుచేసి బ్రీటిషు సైనికులు దానిభాగమును జేరిరి. జర్మనీవారి ప్రయత్నముల కడ్డకట్టిరి.

జనరల్ ఫ్రెంచిగారి నైపుణ్యము.

జర్మనీ సైనికులు బ్రీటిషువారికంటె నెక్కువమంది యుండిరి. జర్మనీవారు ముఖముగా బ్రీటిషువారి పార్శ్వముల జేయుచున్నారు. కాని జనరల్ ఫ్రెంచిగారు తమ సైనికులను

చరువబడిన పుస్తకముల సంఖ్యమాత్రమే కొద్దిగా తగ్గింది. మొత్తముమీద కార్యక్రమ మభివృద్ధి నే నూచించుచున్నది. స్త్రీవిద్యాభివృద్ధి భాండాగార క్రాధానోద్దేశ్యముగల యంతయు ప్రశంసనీయము. ఈ సంవత్సరము కార్యనిర్వాహకసంఘము వారు 7 నామముల సమావేశమైరి. మేనెలాఖరుకు 23-6-6 నిలవయున్నది 844 7-0 చందాలుమున్న గునవి వనూలైనవి. పుస్తకములు, పత్రికలు, జీతములు మున్నగువానికి ద 808-5-0 వ్యయమైనది. విజ్ఞానవల్లరి యనుపేర వీరు మాసమున కొకసారి కరిపత్రములను ప్రకటించుచున్నారు. దీనికి పాలపత్రి నరసింహముగారు కార్యనిర్వాహకులున్నారు. ఇది ప్రారంభించబడి 4 సంవత్సరములైనది. ప్రస్తావన వత్సరమున 8 పుష్పములమాత్రమే ప్రకటింపబడినవి. వీరు స్త్రీలపరీక్షలనుగూడ సీక్రస్తానన వత్సరముననే ప్రారంభించి సెప్టెంబరు 12, 13 తేదీలలో రాజమహేంద్రవరమున జరిపియున్నారు. 9వ మంది స్త్రీలమాత్రమే పరీక్షకు వెళ్లియుండిరి. వీనికి 7 బహుమానము లొసగబడినవి. వీనిలో 2 రకు రెండేబదిబహుమానములును తెక్కిన ముగ్గురికి 3 బహుమానములు నియోజింపబడినవి. ఈభాద్రా గారమునకు 4 సంవత్సరములనుండి శ్రీయుతి చిలకమర్తి లక్ష్మీరసింహముగారి ధ్యేయములుగా నున్నారు. మొత్తముమీద వీరు చాల భాషాసేవ చేయుచున్నారు. రాజమహేంద్రవరమున హిందూ బాలసమాజ మును మొయొక సంఘము గూడ తగ్గిరి ఇట్టి సమాసేవ చేయుచున్నదని తెలియుచున్నది. ఇట్టి సంఘము లభివృద్ధి నొందుగాక యని కోరుచున్నాము.

టర్కీని విడిచి. ఇందువలన బ్రీటిషు సైన్యముకు వగ ను దని జర్మనీవారనుకొనిరి. ఇంతలో సైన్యపుంతయు జేరెను.

ఇకను యధ్యము.

తరువాతి కార్యములందు మన చిన్న సేన మిక్కిలి నైపుణ్యమును గనబరచెను. వీరు పండ్లకొండ జర్మనీవారి ఆకాశాకాశముల నెదిరించిరి. ఇకను యధ్యము సాంఘామిక చరిత్ర యందు మహాతీరముగా కార్యములలోనిది మిక్కిలి ముఖ్యమైనదని గుర్తుచేసిరి. యధ్యము. ఈ యధ్యమునందు బ్రీటిషువారు యధ్య నైపుణ్యము మిక్కిలి సహకారయ్యెను. ఈ విషయమును ప్రెంచి దొరతనమువారు భూరిగ నొప్పికొనిరి. తమకంటె నెక్కువ సైనికులు తమనై నొకే మొత్తముగ బడుచుండగ శ్రేష్టములగు ధీమతులగు ముగ్గురును నిలవజాలరు. మన సైనికులలో ప్రతివాడును యధ్యము చేసెనట స్పష్టము. ఇందుచే కొత్తసైనికులు గావలసివచ్చెను. వెంటనే బెల్జియం యల్పలూ దిట్టుచున్నారు, అసలు సైనికులు ఇంగ్లండునుండి పంపబడిరి.

జర్మనీ వాణిజ్యరంగములు.

జర్మనీవారికి ఫిరంగియధ్యము మనలకు మిఠుటకు తగిన సాధనోపాయములన్నను మనలకు మిఠుతేకపోయిరి. ఇటీవల మన ఫిరంగిపటాలములు బలపరుపబడినవి.

ఆస్ట్రేలియా న్యూజీలాండు సైనికులు

అంధు దీపెంబరు 3:—వాస్తవముగా సంఘము వాణ్యు ప్రకటించిరి:—ఆస్ట్రేలియానుండియు, న్యూజీలాండు నుండియు పంపబడిన సైనికులు ఈజిప్టు చేత సంక్షోభాధికమున యాగి కొరకును ఈజిప్టు చేత సంక్షోభాధికమున యాగి యొక వెంటనే, యొక పాగా నితర బ్రీటిషు సైనికులతో గలసి పోయటకు సేనాముఖమును జేరబోయెను.

ఫాక్టరీ ధ్వంసముచేయుట.

అంధు దీపెంబరు 2:—బ్రాహ్మణులూ నొక ఫాక్టరీలో లిజెటు యధ్యునియొక పక్షమున 6 గురు చచ్చిరి. చాలమందికి గాయములు తగిలినవి. ఫాక్టరీ ధ్వంసమైనది.

పరాసు అధికారుల హక్కులు

అంధు దీపెంబరు 3:—ప్రొఫెసరు-ఇక్కడ నిన్న సాయంకాల మిట్టప్రకటించబడినది:—దీక్షముడుకు పశ్చిమముగన్న లాంకెస్టర్ స్థితియెద్ద జర్మనులు తీవ్రముగా ఫింగులు పెట్టి కొట్టిరి. ఆగ్లోవ పరగజాలూని, లాగూరి అడవి యొక్క వాయవ్యభాగమును జర్మనులు భూమిలో ఫిరంగియందును కూరి నిప్పువెట్టి ధ్వంసముచేరిరి. మేమిక్కడను సేవను తీసికొనివచ్చి మందుకు కల్లులకు ప్రయత్నములను చేయుచున్నాము. థాక్సన్ వైద్యునిగమున్న ఆస్పత్రి లీహాల్ ఆస్పత్రి లీ వాసు ఆసుప్రదేశములలోని శత్రువులను తమివేరి ధట్టుకొంటిమి తక్కువ సేనాముఖము నందంతగా తెలియజేయ తగిన విషయమేమియు జరుగలేదు.

అంధు దీపెంబరు 3:—ప్రొఫెసరు నగరము—ప్రొఫెసరు బెలిజియము చేతముగల యధ్యుని ముందు ఫింగుల యధ్యము జరుగుచున్నది. కాని స్థితిగతులేమియు మారలేదు.

అంధు దీపెంబరు 3:—న్యూజీలాండువద్ద, ఇప్రుకు దక్షిణభాగమునను ఫిరంగుల యధ్యము వారు జరిగినది. దీక్షముడుకు దక్షిణభాగమునను వరదలు వ్యాపించియున్నది. ఎక్కువనానెట్లు మొరకు వెళ్ళును పశ్చిమభాగమునకును తీవ్రముయిన మట్టి దిరిగింది. సోన మొరకు అయినవరకు, సాంపెయినవరకును కూడ శాంతముగన్నది. ఆగ్లోవవద్ద గర్భవదాడి రోగిందడినది. మరలు కొంతమందికి పోలితిమి వీరవద్ద జర్మనీవారిరంగులు కొంచెము చురుకుగమును చూపించి వి. కా: ఫలితిమి గర్భము. తేర, చేతలందు వ్రాయదని తెలుజులు లేదని ఆగ్లోవలచే ప్రకటించబడినది.

బి. మరగము

అంధు దీపెంబరు 3:—ఎ. సు ఎ. ర్ గారు వృత్తిజేరిరి.

గుప్తా

సోలాండు గో కుగ్గురు.

గవర్నరు నొక కుగ్గురును దీక్షియెను.

అంధు దీపెంబరు 3:—హుంగుగారు జను శత్రుకట్టని వెల్గ్రాడునుండి కత్తలమునుచ్చిరి. జర్మనీవారిని

చుట్టుముట్టుట కేయప్రదేశముల నాక్రమింపవలెనో గూఢచరీముల చేతులందు రెండోజు లాలగ్యము చేసివందలకు జనరల్ రెన్నెక్ కాంప్లెగారిపై నింకొకరిని నియోగించిరి.

న్యూజీలాండు లాము: ఖము.

లాహోరు దీపెంబరు 3:—సివిల్ అండు విలియం గెట్టునకి క్రిందితొలివార్త కచ్చెను:—అంధు దీపెంబరు 1:—ఇటీవల పోలాండులో జర్మనీవారిపాపములు (టి, అను అక్షరమునలె నన్నవి. ఈ పూర్వముయొక్క అనుభవము లొడ్డికి నైపుణ్యములగా 80 వైద్యులముగల వాటానికి సహాయమున నన్నది. నిడుపుభాగము 40 వైద్యుల నిడివి లియొన్నది. ఇది బోడ్డు తీరమునండి గొట్టెకు 15 వైద్యుల తక్కువగా నున్న వైద్యులవరకున్నది. ఆడభాగ ము తీరమునండి దక్షిణముగా వైద్యులు 20 వైద్యుల దక్షిణముగా నున్న టజ్జి వరకున్నది.

బర్మనులు వెనుకకు బోవుట.

గ్లోవోటజ్ ముఖముఖమున వెనుకకు బోవుచుండిన జర్మనీవారిపై రెండవోట్లలో యాభ్యుక్త సైనికులు జయుముగాంచినటులు వెల్గ్రాడునుండి దొరతనమువారు వ్రాసినటులు లం దుండెను.

ప్రస్తుతకృత్యము.

జర్మనీవారి ఆకాశాకాశముల రెండు చుట్టివేయుటగా వీరికి సామముగ నితర సైనికులు వచ్చిరి. ఇందుచే వారు గ్లోవో లొడ్డిలకు మధ్య కట్టించుకొని లిగిరి. కాని యెక్కువ నష్టము కలిగెను. ఇందువలన మహానైవి శైవులడిని పూర్వమునందలి యడుగు భాగము నిడుపు భాగములోనికి జేరియున్నాను. మిగిలిన ప్రదేశములందు దిట్టుచుకుందకుల ద్రవ్యకొనియు న్నారు. ప్రస్తుతము ఫింగి యధ్యము మాత్రము ఎ. గుమన్నది ఉత్తరముఖముగ నెన్ మాన్యూరింగుకు నైపుణ్యము వ్యాపించి యుండును. కాని పడమటికి కొంచెము వంగి యున్నది. వీలయెట్లున్నను ప్రాన్సు:ండింతవరకు జర్మనీవారుండి పోయింది దీక్ష ప్రదేశముల దిట్టుచు ప్రదేశముగాను. దీనికి రైలుమార్గములు రెండేగలవు. ఈరెండును జర్మనీవారియధీనమునందుకుట యనుమానము.

రమ్యాజర్మను సంగ్రామము.

అంధు దీపెంబరు 3:—పోలాండులో యధ్యునితీకి యొకను పశ్చిమపానము తేలేదు. క్రి. రిజిమెంటులో గ్యు బలవిశ్వాసముతో వెల్గ్రాడునుండి యొకవార్తాపత్రిక వ్రాసినవిషయములు కేవల మాధ్యమికములుగావు చాల నవకూలఫలితములు గలుగుటకు పడిన యప్పటి నీతిగతుల నవసరించి యాపత్రిక యెల్లవ్రాసెనుగాని యవి తెరకరిపి గావు. బికిగొప్ప జర్మనీ సైన్యమును రవ్యమును మట్టిడింప గలిగిగాని ఆజ్ఞను సేన శత్రు సైన్యముల మధ్యనుండి కట్టించుకొని వెలుపలకు రాగిడిగిగాని మేదరులగుండె సహాయ సైన్యముల సంపుటకు జర్మనులు చేసిన ప్రయత్నములు విఫలములగుటచే రవ్యములకు సంగ్రామ స్థితి యనకుముగన్నదని యును విజయపాదము లేదుచున్నను యును కై ముఖ్యత వ్రాయుచున్నది.

రవ్యము అధికారుల క్రకటన.

అంధు దీపెంబరు 3:—వెల్గ్రాడు దీపెంబరు రెండవతేది రవ్యము అధికారులెట్లు ప్రకటించిరి:—సేనాముఖమునందంతకును నిన్న శాంతియుగ నున్నది. లానిట్లు ప్రాంతముల పోరాటము జరుగుచున్నది. కాని యా పోరాటము అని కీ ప్రములేదు. జర్మనీ సైన్యము అధికారమున చాలమంది బాదులతీరి మందువచ్చి లొడ్డి ఉత్తరమున నున్న మాస్టాములను మట్టిడించిరి. కాని వెనుకకు వెట్టివేయబడిరి. క్రాకోవ్ పుగమునకు దక్షిణముగన్న వెలిట్టికో పట్టణములో మేము ప్రవేశించితిమి.

వెలియము

నష్టపోయిన వెలియం కాపులకు రెల్లియం లో ఘాటులనిచ్చిరి అంధు దీపెంబరు 3:—మరలు వెలియం కాపులను నష్టపోయిన భూముల నాక్రమించింది ఆర్థికముగ నష్టపోయిన భూములను వరలములకు లె. లానిచ్చెను.

వెలియము సముద్రతీరము

జర్మనులూక్షించుకొను యెగ్గులు అంధు దీపెంబరు 3:—ఆగ్లోవ:—జర్మనుల ఆక్రమించుకొనిన బెలిజియము సముద్రతీరమును అనియము

కరాచీ దింకెంబరు 3:—తటస్థ దేశీయులతో యుద్ధ-
 సప్తమున కెగుమతిదారు బాధ్యుడగు యెగుమతుల విషయము
 వంగదేశము వర్తక సంఘమువారు కరాచీ వర్తక సంఘము
 వారి కీక్రింది తంత్రంపెట్టిరి—ఇకాహ్యారెన్న సంఘమువారికి
 లండను సంఘములనుండి యీ క్రింది తంత్రం వచ్చెను దొరత
 నమువారు కోరుటవలనను తటస్థదేశీయుల ద్వారా శత్రుదేశ
 ముల వారికి సరఫరా లిగ్గించుటకునులోయడ్చుకంపెనీవారును
 మిగుతకంపెనీవారును హాలెండుదేశస్థులస్కాండినేవియా
 ఇటలీయులగు తటస్థదేశములతో వర్తకము జేయువారులకు
 యుద్ధసప్తమును గురించిన సాబసీలలో నీక్రింది మరతులగుటకు
 కొప్పకొనిరి అవి ఏవన బ్రిటీషుదొరతనమువాచలనగాని,
 మిత్రమండలివారిలో నిరణులవలనగాని పట్టుకొనబడవనియూ,
 అవివేముబడవనియూ గ్యారంటీజేయబడెను. ఇందులకుమీరును
 సమ్మతించుటకు గోరుచున్నాను.” ఇందులకు కొప్పకొనగానే
 ఎకస్పేంచి బ్యాంకులవారు లండనువారికి ఈమరతునొప్ప
 కొనినచో పత్రములస్వాభావికము మారునయ్యెందుచే నెగు
 మతియునునీయు ఈ కారణములచే నొప్పకొనగూడదనియు
 సలహావచ్చెను. దీనికి లండనుబ్యాంకివా రిట్లుజవాబునిచ్చిరి.
 బ్రిటీషుదొరతనము వారివలనగాని మిత్రమండలిలో నెతులవలన
 గాని పట్టుకొనబడవనియున్న ఇకాహ్యారెన్న కంప్రొమిస్సు
 ఇగ్లీషుచట్టుములచే నీఫేధింపబడెనని వర్తకశాఖవారు ప్రక
 టించిరి. ఈవిషయముగూర్చి వర్తకసంఘముద్వారా ఇండియా
 దొరతనమువారితో చాలాచింతనని కొరుచున్నాము. ఈసం
 ధనల తొలగింపవలసినదనియు లేచో తటస్థదేశములకు బోవు
 మోడలకు కలకత్తాలోగాని మరియే కేపునందుగాని
 సరకుల గవ్యస్థానమును గూర్చిసందియము లేదనికన్పర్యాయం
 ద్యోగియునుగాని మరియే యద్యోగియునుగాని సర్టిఫికేట్టుల
 నిగమ్యకలెనని సంఘమువారి యభిప్రాయము. ఈసర్టిఫికేట్టు
 డన్నటీమరు నిరాఘాటముగ పోగలిగియుండును. ఈ కారణ
 మువలన దొరతనమువారు సర్టిఫికేట్టునియ్యగనే బ్యాంకివారు
 బిల్లులనొప్పికొనెదగు. ఈ విషయమున ద్వ్యలో శేషాటముగా
 చింపవలసినదని సంఘమువారు గోరుచున్నాను ఇండియా
 దొరతనము వారికృషివాణిజ్య శాఖవారికి వంగదేశీయవర్తక
 సంఘమువారు తంతునిచ్చిరి.

ఉన్న యెగుమతుల నిరోధము.

కరాచి డిసెంబరు ౩:— కరాచి చేబరువా తీతంతి వార్తను వింటి. మా దేశమునకు కంపిరి, హిందూ దేశమునండి ఉన్నది ఎగుమతిచేసేవాడని నవంబరు 20 వ తేదీన ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించి విషయమును మేము గ్రహింపజాలకున్నాము. హిందూ దేశమునండి జరుగు ఉన్న యెగుమతులలో 100 కి 65 పాళ్లు కరాచి చేబరువా యెగుమతులగుండును. ఇచట వేలకొలది పరిశ్రాంతు కూలివాండ్రిందువలన జీవనము చేయుచున్నారు. ఉత్తర హిందూస్థాన మందంతటను గూడ నీవ్యాపారమువలన జీవనము చేయువారింకను విశేష సంఖ్యవారుగా నున్నారు. బాతీసులాభముకొరకు లామెట్టి త్యాగములనైనను చేయుట కీవ్యాపార సంబంధులందరను సిద్ధముగానున్నారనట కెట్టి సందియమును లేదు. కరాచి నుండి పంపబడునీ యెన్ని యంతయును సేరుగా లివర్నూలునకి పంపబడును. అచట నది బహిరంగముగ వేలముచేయబడి విక్రయింపబడును. స్త్రీమరులన్నియు ప్రభుత్వమువారి యవసరములకు కావలసి వచ్చుటచే ఆగస్టునెల మొదల నీ వ్యాపారమునకు గొప్ప నిరోధము కలిగినది. ఆంగ్ల దొరతనము వారు నైసికుల కొరకు కంబళ్లను కొనుచుండుటచేత, హిందూ దేశమందు దొరకు నన్నిరకములయున్న కని లివర్నూలునుండి విరివిగా బేరగులు వచ్చుచుండుటచేత మరల నిప్పుడిప్పుడే యెగుమతులు ప్రారంభమగుచున్నవి. సుమారు 8 వేల బేళ్లు ఒకవారముగోజులనుండి ఎగుమతికి సిద్ధముగా పడియున్నవి. ప్రభుత్వమువారు సరుకులు కొనుచుండుటవలన బ్రిటీషు దీవుల నుండు గలిగి యధికావసరమునకు తగినట్లే యన్ని ప్రత్యేకముగ సిద్ధ పరచబడినది. ఈ దేశమున దొరకులయున్న లా నిచటి కర్మాగారములవారు కొనకలిగినది. మిక్కిలి తక్కువగానని యెన్ని ఎగుమతులు నిరోధింప బడినవో చాలమంది వ్యాపారులు నష్టపడి చిలికిపోయెదరు. హిందూ దేశపుయన్ని మరలవారు రుపయోగించుకొని మిక్కిలి తక్కువ రకములకే నిర్బంధము వర్తింపదని ప్రభుత్వమువారు వివరించియున్నారు. దీని యర్థమేమో మేము గ్రహింప జాలకున్నాము. కాన నింగ్లాండు దేశమునకు ఉన్నది ఎగుమతి చేయరాదని ప్రభుత్వమువారు నిరోధించుటవలన కారణమును తంతుములకముగ నెరుంగుటకును ప్రస్తుతముందు ఎగుమతికి సిద్ధముగానున్న బేళ్లను ముందువాములో నెగుమతి చేసికొనుట తుల్య. వాసంగుటకును ప్రభుత్వము వారిని ప్రార్థించుచున్నాము.

రాష్ట్ర నెంటుకర్నలు ఆర్. డబ్ల్యు. ఎల్. డబ్ల్యు. గారు, బొంబాయి డిసెంబరు ౩:— బొంబాయి వాలంటీరు కోరునకు సేనానామకుడుగా నుండి ప్రస్తుతము ఇంగ్లాండులో నెలపురిచున్న డబ్ల్యు. కర్నలు ఆర్. డబ్ల్యు. ఎల్. డబ్ల్యు. గారు లండను స్కాటిష్ పబ్లికమున వైసికోగ్రోగిగా జేరిరి.

గో. హి. కాలువ. నీటి సంకల్పము.

కరాచి డిసెంబరు ౩:— సుక్కురలో నడ్డకట్టకట్టి గో. హి. యొద్ద కాలువను త్రవ్వ విషయమై యోచించుననిమిత్రము హిందూ దేశ కార్యదర్శి గారిక కమిటీని యేర్పాటుచేసిరి. ఈ కమిటీవారు తెలిపినసంగతుల విషయమై, సింధుకమిటీ వనరుగారిట్లు బతీయజేయుచున్నారు:— పంజాబునుండి నీరు సింధుదేశమునకు గ్రాకున్నచో సింధుదేశపు నీటిసమితికి ప్రస్తుతమునందు విశేషముగ భంగముతట స్థించునని ప్రభుత్వమువారు తలంచుటలేదు. ఈ విషయము పూర్తిగా తరలించుచున్నదిగాని పశ్చిమసింధు తీరము ప్రస్తుత మొసంగ నవకాశములేదు. బొంబాయి దొరతనమువారు గూడ నీ విషయముగ చర్యను మిక్కిలి శ్రద్ధతో గమనించుచున్నారు. కాన సింధుదేశమున నీ విషయమున ప్రగవర్తన గారు వెల్లడించిన యభిప్రాయముల కనుగుణ్యముగానే వారు కార్యములనుగూడ నెరవేర్చులరు.

బొంబాయి క్రొత్త సురీఫ్.

బొంబాయి డిసెంబరు ౩:— ముందు సంవత్సరమునకు సర్ జే. మె. టెట్టె డిజిటాయిజు గారు బొంబాయి షేరీఫ్ నియమింపబడినారు.

స్వాతంత్ర్య కాగితములు.

బొంబాయి డిసెంబరు 4:— స్వాతంత్ర్య కాగితములను బొంబాయికి పంపించినందున ఎర్రమిల్లి జగ్గన్న కాశ్రీ ఒక సం॥

రమువరకును యుక్త ప్రవర్తన కలిగియుండుటక నిన్న మూడవ (వైసి డెన్సి మేజిస్ట్రేటు) గారి వలన 100 రూపాయలకు జామీ నువుచ్చుకొనబడెను. మద్రాసు స్వాతంత్ర్య కాగితములను పంచి పెట్టుటకై పోలీసువాముచేసెను. మద్రాసు తాను నేరమును చేసికొన్నప్పుకొనెను.

దక్షిణ హిందూస్థానము

దొరతనమువారి అప్పీలు. సును వాయుదావేముట. తిరువనంతపురము డిసెంబరు ౩:— పి. కె. రామయ్య గారివై హిందూ దేశ వ్యవహార కార్యదర్శి గారు అప్పీలు చేసిరి. ఈ అప్పీలు వైకోర్టు విచారణకు వచ్చెను. కాని తేను వాయుదావేముడినది. ఎప్పుడు విచారించబడునది నిర్దేశంపబడలేదు.

అలహాబాదు.

సర్ జేమ్సు మెస్టరుగారి వర్తమానము. అలహాబాదు డిసెంబరు ౩:— మిష్టాపురము జిల్లా లోని చూనారు అధినివేళమున సర్ జేమ్సు మెస్టరుగారు నిన్న దర్శించి కాశీకుమార మహారాజావారిలో కూడ ఛాకియాపట్టణమునకు దయచేసిరి. ఇక్కడ గవర్నరుగారు మహారాజుగారి అతిథులుగ నుండరు. సిపాయిల కలహములో పాల్గొనిన యొక వృద్ధ సిపాయి కనకు నీవమునకు 12 అకాల పింఛను యియ్యబడుచున్నదనియు పట్టజరుగుటకై ప్రివోకాంత్ సిన్హపుచ్చు కొని, కొంతభూమిని ఇప్పించవలసినదనియు గవర్నరుగారు చూనారు దర్శించినప్పుడు కోరుకొనగా, తాము ఇప్పించెదమని వాదనామచేసిరి.

లాహూరు

రాజా హర్నాంసింగుగారియెడల శ్రీ రాజుగారి సానుభూతి. లాహూరు డిసెంబరు ౩:— శ్రీ రాజుగారి నుండియు శ్రీ రాణిగారి నుండియు నీక్రిందితంతివార్త రాజా సర్ హర్నాంసింగుగారికి వచ్చెను.

ప్రయువేటు సెక్రటరీ నుండి ఒకంగువోము భవనము, లండను రాజా సర్ హర్నాంసింగుగారికి:— దేశ సేవయందు మీ కుమారుడు మృతికొందటచే మీకును, నెన్నమునకును గలిగిన నష్టమునుగూర్చి శ్రీ రాజుగారును, శ్రీ రాణిగారును ఎక్కువ విచారపడుచున్నారు. మీ దుఃఖమునందు ప్రేమారు మనఃపూరిత సానుభూతి గలిగియున్నారు.

సర్వీసెల్వరు హత్య కేసు లాహూరు డిసెంబరు ౩:— కడచినవారములో ఫిరోజు పట్టణములో కొందరు తుపాకీ సేన సేవకై వచ్చునపు జెయిలు దారుడును చంపబడిరి. ఈ సందర్భమున కొందరుపట్టుకొనబడిరి. ఇప్పుడుతక్కిన ఆరుగురుకూడ పట్టుకొనబడినట్లు సివిల్ అండు మిలిటరీ కేజీలుపత్రికకు తెలియవచ్చినది.

బర్మా

బర్మా మిలిటరీ ఉద్యోగులు. రంగూను డిసెంబరు ౩:— బర్మాలో కల్తె కరువుగను, అసిస్టెంట్ కల్తె కరువుగనున్న యొకరి మిలిటరీ ఉద్యోగులు సేనలో చేరుటకు త్రువుచేయుబడినది:— డిప్యూటీ కమిష్నరు మేజరు ఎస్. బాబ్ట్లు, కె. వై. ఇ. బట్టర్ఫీల్డ్ ఇ. డి. కె. వై. డి. ఎస్. స్టాల్డర్ట్, కె. వై. జి. డి. ప్రాథికో, కె. వై. హెచ్చి. హెచ్చి. డి. టెట్టె, కె. వై. డి. డి. ఎ. ఎ. ఎ. కె. వై. బి. బి. డి. డి. స్టాల్ డి. సెంటు హెచ్చి. ఆర్. పెల్లేగార్.

మోటారుబండి ప్రమాదము. రంగూను డిసెంబరు ౩:— నిన్న సాయంత్రాల్ మొక మోటారుబండికి ప్రమాదము తటస్థించి హెచ్. ఆర్. మెట్టె నాల్లాగారికి చాలదెబ్బలు తగిలినవి. మెట్టె నాల్లాగారిని, వారి స్నేహితుని, స్నేహితురాలు మోటారుబండిలో నెక్కించుకొని, రెయినుచూ నోడ్డువీధివలననుండ నెదురుగా నొక బర్మాదేశపుస్త్రీ వచ్చుచుండెను. ఆమెకు ప్రమాదముకలుగకుండ తప్పించుటకై క్యేల్లుగారు బండిని కుడివైపుకు తిప్పిరి. ఆప్పుడే ఉత్తరమునుండి ప్రాయబండికూడ వచ్చుచుండెను. స్నేహితుగారు కేకలుచేయుచున్నను, ద్వారితోయున్నను, ప్రాయబండిని నడపువాడు వినిపించుకొనలేదు. అంతట మోటారు ప్రాయబండికి కొట్టుకొని ముక్కలుముక్కలుయినది. మెట్టె నాల్లాగారును స్నేహితుగారును క్రిందపడిపోయిరి. మెట్టె నాల్లాగారికి తలమీద చాలదెబ్బ తగిలినది. వీరిని వైద్యశాలకు తీసికొనిపోయిరి. స్పృహ తప్పిపోయినది. ఇంకను తెలివిన రాలేదు. స్నేహితు గారికి ఎక్కువదెబ్బలు తగిలులేదు.

డిల్లీ ప్రసాదుకివచ్చిన యుద్ధ సమాచారములు.

డిల్లీ డిసెంబరు ౩:— శ్రీ బాల్గి చక్రవర్తి గారు ప్రాన్సు లోని రణరంగమునకు వెళ్లినప్పుడు యువరాజుగారు స్వాగత మిచ్చితరువారే ఉత్తరభాగముననున్న వైద్యశాలలను దర్శించిరి. హిందూ దేశమునండి వెళ్లిన నైసికులలో దెబ్బలుతగినవారి వైద్యశాలకు వెళ్లి వారికంతయు సానుభూతిని చూపి, సీపాయిలకు తగిలిన దెబ్బలనుగురించి నలుగురినిమీక్షములకరకు సిపాయిలను నుగూని సంగతిసంగత్యములను తెలిసికొనిరి. వీరికి దెబ్బలుతగినను శాంతముగోను సహాయముతోను ఓర్పు కొనుచున్నారు. ఇందున శాంతయు చక్రవర్తిగారు మెచ్చుకొనిరి. వీరు రణరంగమును దర్శించినందునకై పరాసు ప్రభుకు చాల తృప్తికరముగ నున్నది.

పరాసు సేన. ప్రాన్సు బెలిజియము యుద్ధరంగములో పరాసు సేనలు కొంచెముముందుకు పోయినవి.

పోలండు యుద్ధము. పోలండులో జరుగుచున్న యుద్ధములో ఇంకను జయోపజయములను, నిష్ణయించుటకు వీలులేదు. రుష్యులు చాలమంది ఖయిదీలను పట్టుకొనిరి. దీనిని బట్టియే, యిక్కడ యంత తీవ్రముగ యుద్ధము జరుగుచున్నది గ్రహింపవచ్చును. కడచిన 15 దినములలోను, 5 వేలమంది ఆస్ట్రీయా నైసికులను రుష్య వారు ఖయిదీలుగ పట్టుకొనిరి.

రుష్యులు అధికారుల ప్రకటన. రుష్యులు అధికారులట్లు ప్రకటింపుచున్నారు:— జర్మనులు తమకుడివైపు సేనకు సహాయము చేయుటకుగాను, వీలనుపట్టణమునుండి మైట్రోకోకై తుగ్లక్ ప్రాంతవానిని పంపించిరి. కాని, జెర్మనీదగ్గర నెనుకకు గొట్టివేయబడిరి. కాపేతి యా కొండలమీది ఆస్ట్రీయావారి స్థానములను, మేముపట్టుకొంటిమి, కాకాపట్టణమునొద్ద స్థితిగతులు అపాయకకరమగుచున్నవి.

నల్లసముద్రము. నవంబరు 21వ తేదీ:— నల్లసముద్రములో తరుప్పుల ఓడలేమియులేవు.

టర్కీ వ్యవహారములు. రుష్యవారు తరుప్పులదగు యూఫ్రటిసులోవను ముట్టడించి దీనిని పట్టుకొనుచున్నారు.

వ్యవహారదర్శి అభిప్రాయము. నాలుగు మాసములనుండి జరిగినయుద్ధపునఃదర్శములను విమర్శించుచు యుద్ధవ్యవహార దర్శకుడు ఆమెరికాదేశీయు డాక్ డిల్లీ తెలియజేయుచున్నాడు:— జర్మనీ, ఆస్ట్రీయాలు చేసిన ప్రయత్నములు విఫలమయినవి. ప్రాన్సునాశనము చేయబడలేదు. ఇరోపాకంతకు జర్మనీ చక్రవర్తిగారు ప్రధానాధికారియగు సందర్భముచెడినది. రుష్యమీదపడుటకు జర్మనులు చేసినప్రయత్నములు జయప్రదము కాలేదు. కాని త్వరిత యుద్ధము ముగింపునకు రాకపోవచ్చును.

ప్రభుత్వమువారు రప్పించిన స్త్రీయరులు.

కరాచి డిసెంబరు ౩:— దొరతనమువారు కావలెనని కోరుటవలన పంపబడిన స్త్రీయరులను బొంబాయి రాయలు సేనరిను డయిరక్టు గారు (కాకాదబ్బాకారి) ఉపయోగ పరచుకొనలేక పోవుటవలన ఓడలవ్యాపారులకు తగులుబడియైన ఖర్చులను గురించి వచ్చిన యుత్తరములను పంపుచు బర్మా వర్తకసంఘ కార్యదర్శి వ్రాసిన యుత్తరమును కర్నాటక ప్రభు సంఘ సభయందు చదివిరి. కరాచిలోగూడ నిట్టిదేమైనను గినిచో నేమి పర్యవసాన మిచ్చినదని కార్యదర్శి తనయుత్తరమున వ్రాసియుండెను. దొరతనమువారు స్త్రీయరులను కోరుట వలన కలిగిన భవ వ్యయములకుగాను ఓడల వ్యాపారులయ్యవలసిన విత్తములొసంగుటకుచాల ఆలస్యమైనది, గాన నీవిషయమును పరిష్కరించుటకొక సంఘము నవసరముగ నేర్పున కలయునని ప్రభుత్వమువారి తీర్మానములయందు మరయొక సభ్యుడు వ్రాసిన యుత్తరముగూడ చదువబడినది. కరాచి వర్తక సంఘమువారిట్లు తీర్మానించిరి. కరాచిలోగూడనట్టి సంఘములు కలిగివి వీరినిగూర్చి సెప్టెంబరు 22వ తేదీని విచారణసంఘము నేర్పునబోయెను ప్రభుత్వమువారికి వ్రాసియుంటిమి సెప్టెంబరు 26వ ను అక్టోబరు 27 ను తీర్మానింపబడు గూడ జరిగినగాని యిప్పటికి సంవృత్తికరముకు ప్రత్యక్షరమే మియును వచ్చియుండలేదని బర్మావర్తక సంఘమునకు తెలుపువలయును. ఇదివరకు చేయబడిన విషయములను సభ్యులకు గూడ తెలుపవలెను. దొరతనము వారిని మరయొకసారి తీర్మానముగ హెచ్చరించవలెను.

THE GREAT EUROPEAN WAR.

BOMBS ON KRUPP'S FACTORY.

SURRENDER OF REBEL DE WET.

A RUSSIAN GENERAL REPLACED.

(REUTER'S AGENCY.)

'Warm cannonading' is the news from the central theatre. There is absolutely no change there. In the east Russia is no doubt fighting, and fighting well too but last week's optimism is not maintained. A general has been recalled for two days delay in certain operations. Russia cannot be easily gauged and what will happen next is not easy for anyone to foretell. An airman is reported to have dropped bombs on Krupp's factory at Essen and escaped unharmed—a feat of arms striking indeed if confirmed. The south Africa rebel De Wet has been captured. Anti-German outbreaks are reported from Valparaiso.

GREAT BRITAIN.

German Dash for the Coast, Sir John French's Foresight.

ALLAHABAD, December 3.

The "Pioneer's" London Correspondent cables:—The last despatch shows clearly how the German movement towards the coast was anticipated in time and the foresight of General French was one of the vital factors in the situation if not the most important. He represented his view to General Joffre and the sound strategy of moving the British army was agreed to and it arrived on the left at such a time and in such a manner as to become the chief obstacle to the German plans.

General French's Skilful Operations

The British were faced by masses which would have rounded their flank but for the splendid use made of the ground by General French whose distribution of troops impressed the Germans with the idea of great numbers whilst the whole of the army was being brought up.

A Great Military Achievement.

The actual operations which followed were conducted with extraordinary skill by our small army against a dozen German army Corps and the impression here is that the battle of Ypres was one of the most remarkable achievements in military history. The British strategy has been a wonderful asset in the campaign. This has been freely acknowledged by the French Government, but only the best troops in the world could have held out against the enormous masses flung at them. It is evident that every man of our force was used on the firing line and the need for a new reserve became pressing and was promptly supplied from England by fresh regulars and picked territorials.

Failure of German Artillery.

An important point is that the Germans never established an artillery superiority although possessed of equipments to do so. Our artillery has been greatly strengthened in recent days.

Explosion in a Factory.

At Bradford.

LONDON, December 2.

A Lyddite explosion occurred in a factory at Bradford in which six were killed and many injured. The factory was destroyed.

Lieut. Col. R. W. L. Dunlop.

Accepts Commission in London Scottish.

LONDON, December 3.

Lieutenant Colonel R. W. L. Dunlop, Commanding Bombay Volunteer Rifles, and now in England on leave has accepted a Commission in the London Scottish.

Death of Earl Earne.

LONDON, December 2.

Death is announced of the Earl of Earne.

British Casualties, Killed.

LONDON, December 2.

Lieut. S. Connell; Manchesters. Major G. M. Harman; Rifle Brigade; Lieut. I. Rose. Grenadiers; Capt. C. E. Strahan, Black Watch.

Died of Wounds.

Went. E. Chichester, Last Kents, Lieut. J. C. Ross Argyls.

Killed.

LONDON, December 3.

Second-Lieutenant McDonagh, West Kents. Second-Lieutenant Peterson, Essex Territorial Horse Artillery, Lieutenant J. C. Caulfield Manchesters.

FRANCE.

RUINED BELGIAN FARMERS.

Offer of Land in Algeria.

LONDON, December 3.

The Governor-General of Algeria proposes that the Government should offer the ruined Belgian farmers land in Algeria.

Paris Bulletin.

LONDON, December 3.

PARIS.—A communique issued here says that there has been warm cannonade in the Western theatre but the situation is unchanged.

Austrians enter Belgrade

The communique adds that Austrians have entered Belgrade.

Paris Official Bulletin.

LONDON, December 3.

PARIS.—This afternoon's communique adds that there has been somewhat lively cannonade at Neuport and southward of Ypres. Floods now extend southward of Dixmude. There has been violent bombardment from Aisne to westward of Lens. Calm prevails from Somme to Aisne and also in Champagne. German attacks in Artois have been repulsed and we have progressed somewhat. German artillery in Woevre has been somewhat active with insignificant result. Nothing important has occurred elsewhere.

RUSSIA.

RUSSIAN GENERAL, SUPERSEDED.

LONDON, December 3.

A message from Petrograd to the "Morning Post" says that General Rennenkampf has been superseded because he was two days late in taking up the position in the concentration which enclosed the Germans.

On the Warta and Vistula.

German Positions in the form of Letter. "T."

LAHORE, December 3.

The following is a "Civil and Military Gazette" cable:—London, 1st December:—The Germans recently reported at places in Poland were in the form of a slightly distorted letter "T" with bottom on or near the river Warta about 30 miles west and south west of Lodz. The stem over 40 miles long runs north of Lodz to Glogno about 15 miles south of Lowicz. The cross piece runs almost north and south, the southerly point reaching to Tuzyn over 20 miles south of Glogno.

Retreat of Germans.

On the Glogno-Tuzyn Front.

LONDON, December 3.

Official reports from Petrograd have mentioned successful cavalry charges against the retreating Germans at two points on the Glogno-Tuzyn line.

Present Situation.

Reduced to Artillery Duel.

Unofficial reports say that two army corps were almost surrounded but others went to their help and enabled them to escape between Glogno and Lodz but with heavy losses. This probably means that the southern part of the cross piece is now absorbed into the stem. The remainder of the position is well entrenched and fighting is momentarily reduced to an artillery duel.

Untenable German Positions.

Northward the extension probably reaches the Vistula but is bent westward. In any case the position is not comparable with that so long held in France since maps show only two lines of Railway to supply it. It is highly improbable that both are in German hands.

TELEGRAMS.

Previous Week's Optimism Baseless.

Germans Manage to Break Out.

LONDON, December 3.

The situation in Poland is still undecided. Last week's optimistic newspaper reports from Petrograd were in no way baseless but resulted from a most promising situation which however failed to materialise.

It seems that a large German force was practically surrounded but managed to break its way out. The "Times" however says that the frustration of German attempts to send assistance along the new lines of advance has restored the situation and a Russian victory.

Russian Statement.

LONDON, December 3.

PETROGRAD.—An official Communique dated December 2nd says that yesterday there was relative calm on all fronts. Fighting continued in the region of Lovitch but with less intensity. The enemy at mid-night marching in close order violently attacked our

position north of Lodz but were repulsed. We have entered Velitchko south of Cracow.

German Prisoners Brought to Kieff.

LONDON, December 3.

KIEFF.—One hundred and twenty German Officers including two Generals, six Colonels and eighteen Majors have been brought to Kieff.

BELGIUM.

Safety of the Belgium Coast.

LONDON, December 3.

AMSTERDAM.—The Germans have placed the Belgium coast in a complete state of defence in expectation of an attack from the Sea.

BELGIANS FIRED AT For Causing Riot in Holland

LONDON, December 3.

AMSTERDAM.—A riot occurred among the Belgian soldiers interned at Leist. The Dutch soldiers were compelled to fire on them and six were killed and nine wounded.

Bombardment of Zeebrugge.

LONDON, December 3.

There are persistent reports that another bombardment of Zeebrugge has taken place but the details of the previous bombardment which are leaking through indicate that another is scarcely necessary. The harbour is completely closed the sluices are unworkable and the submarines are flocked in the Canal and are useless.

GERMANY.

Bombs Dropped on Krupp's Factory.

Great Excitement in Berlin.

LONDON, December 3.

Great excitement was caused in Berlin on the report that an airman had dropped bombs on the cannon hall of Krupp's factory at Essen. The extent of damage is not known.

Airman Escapes Unhurt.

The airman escaped unhurt.

Germans Holding Out.

LAHORE, December 3.

The following are the "Civil and Military Gazette's" cables:—

London 2nd December:—There is a curious degree of resemblance between the Teutonic fortunes in the Eastern and western theatres. The original march on Paris became a fight for Calais which produced the attack on Ypres. Similarly in the East the original objective was the river Bug, then Warsaw, then Lodz. The battles are now similar in shape. That in the west runs similar from the coast turns south and then east.

Germans Hold Railway.

Last night's Petrograd communique shows that contrary to the assumption of yesterday's message the Germans hold the Kalisch-Lodz Railway to the point where it touches their position and by its aid they brought reinforcements and extended the right of their lines which now appears to run southward from the neighbourhood of Plock to Glogno, southwest to near the Warta and then southeast 20 miles to Sierzgoft.

The Reichstag.

LONDON, December 3.

Addressing the Reichstag Dr. Von Bethman Hollweg delivered a diatribe against England whom he accused of being responsible for the war. She was aware, he said, of the bellicose machinations of a powerful group around the Tsar and knew how the ball was rolling but placed no obstacle in its path. He reiterated that Germany was obliged to violate the neutrality of Belgium in consequence of the war and France's plans.

The Reichstag passed a war credit of 250 millions sterling the only dissident being a socialist Herr Liebknecht.

TELEGRAMS.

JAPAN

Japanese Captures at Tsingtao.

TOKIO.—It is officially announced that the Japanese captured at Tsingtao 2,500 rifles, one hundred machine-guns, thirty field-guns, forty motor-cars, and sufficient provisions to feed five thousand for three months. They found that all ships in the harbour had been destroyed.

THE COLONIES.

De Wet's Capture.

Col. Erits Relentless Pursuit.

PRETORIA, December 3. Colonel Erits captured De Wet on Tuesday on a farm hundred miles east of Mafeking.

De Wet Eludes his Pursuers.

De Wet after escaping into the Transvaal with four followers on November 21st eluded his pursuers and joined a small commando of rebels in Schmeizerenke district. With these he moved swiftly westward. He was pursued relentlessly and part of his force was captured on November 27th.

De Wet's Surrender in a Farm.

Then De Wet with his 52 remaining followers was surrounded on a farm when he surrendered without firing a shot.

Australian and New Zealand Forces.

To Assist in the Defence of Egypt.

LONDON, December 3. The Press Bureau states that Australian and New Zealand contingents have been disembarked at Egypt to assist in the defence of that country and to complete their training. When their training is completed they will go direct to the front to join the other British troops in Europe.

Capture of De Wet.

LONDON, December 3. It is officially announced in Pretoria that De Wet has been captured.

GENERAL.

Anti-German Outbreak.

LONDON, December 3. Anti-German outbreaks have occurred at Valparaiso where stormed the German buildings, the bank, the Consulate and tramcars. Troops suppressed the riot.

A Steamer Goes Ashore.

LONDON, December 3. The Steamer "Datjan Java" for Amst. has gone ashore at Deal in a fierce gale after collision with an unknown steamer.

Belgrade Occupied.

LONDON, December 3. It is confirmed that Austrians have occupied Belgrade.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press Agency.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, December 3. The Viceroy has received the following from the Secretary of State dated yesterday:—

King's Reception.

The King received by H. R. H. the Prince of Wales visited the hospitals in North France, expressed sympathy and solicitude for the wounded at the Indian hospital and spent 40 minutes asking the nature of the wounds showing knowledge of the battles they fought and being much impressed by the extraordinary hardihood and patience with which they bore the wounds. The King's visit caused great satisfaction in France.

In the West.

In the West there were only a few slight advances by the French.

In Poland.

The struggle in Poland is not yet decisive. The intense nature of the fighting is proved by the enormous number of prisoners taken by the Russians. Over 50,000 Austrians alone were captured during the past fortnight.

A Russian communique says the important German movement from Wielun towards Piotrkow to reinforce the German right was repulsed near Szertow. The Austrian positions along the crest of the Carpathians have been captured by the Russians and the position at Cracow is becoming more dangerous.

TELEGRAMS.

The Black Sea.

There is no Turkish vessel in the Black Sea from 21st November.

Turkey.

The Caucasus army headquarters report that the Russians are attacking the Turks in the Euphrates Valley and capturing the position.

An Expert's opinion.

An American military expert reviewing the four months of war says.—The Teutonic plans have failed. France is not destroyed and a Europe dominated by the Kaiser has become inconceivable. The German venture against Russia has been unsuccessful but the speedy end of the war is unlikely.

CALCUTTA.

Recruitment into I. M. S. Cadre.

From Among Bengal Medical Practitioners.

CALCUTTA, December 3. Dr. S. P. Sarvadhikari, President of the Bengal Medical Association has received a communication from Sir P. Lukis on the subject of recruitment into the I. M. S. Cadre for war purposes of the Bengal Medical practitioners and of the organisation of a Bengal ambulance corps for service at the front. Soon after the outbreak of the war the Association on the initiative of Dr. Sarvadhikari offered to supply medical men to fill temporary vacancies in the I. M. S. Cadre. The offer was acknowledged by His Excellency the Viceroy who promised that advantage of it would be taken if need arose. The offer was in two parts (1) furnishing of a sufficient number of individual practitioners to be absorbed into the existing cadre as need arose and (2) formation of a unit of medical men and ambulance bearers. The latter part of the offer was to be regarded as the Bengalees' contribution to the war.

The first part of the offer has since been readily taken advantage of. At the request of Sir P. Lukis the Association sent up a list of some twenty to twenty-five names of medical men willing to undertake military duty. The number of vacancies was twenty-five. Up to date eight of the vacancies have been filled by nominees of the Association to whom Lieutenant's Commissions have been given. The remainder of the vacancies have been distributed throughout the other provinces.

Bengal has secured the largest number with Bombay as second. Sir P. Lukis mentions that other calls may be made upon Bengal.

The following are the terms of service as sanctioned by the Government of India:—(1) Travelling allowance to the place of mobilisation, (2) Rs. 600 as outfit allowance sanctioned by the War Office, (a) commissions as Lieutenants of I. M. S., (b) pay at the rate of twenty four shillings per day, (c) free rations and free quarters, if latter is available at headquarters, (d) gratuity of £ 60 on conclusion of engagement. It is also mentioned that subject to certain conditions a certain number of temporary Lieutenants may be confirmed in their ranks on the conclusion of the war.

With regard to the second part of the offer Dr. Sarvadhikari in conversation with a press representative to-day said that the proposal was that the association should contribute men while the Indian public of Bengal should provide funds to maintain the Corps. The proposed unit will consist of fifteen Surgeons and Assistant Surgeons and 175 compounders, dressers, bearers, nurses etc. For the two hundred posts in the Corps Dr. Sarvadhikari has received 700 offers of service including appeals from sons and relatives of Maharajahs, gentlemen and Gentlemen in high social stations of life, all of whom have expressed themselves anxious to render assistance if even as stretcher-bearers. Veterinary surgeons have offered to serve with horse ambulance and motor case mechanics with the motor ambulance.

TRADING WITH GERMANY
By Secret Methods

The Advocate-General's Strong Attitude.

CALCUTTA, December 3. Before the Chief Presidency Magistrate to-day the members of the firm of Ganpat Roy and Co. were charged with breach of Ordinances prohibiting trade with Germany. The Advocate-General in opening the case said it was one of extreme importance for if it became known by mercantile community that provisions could be contravened with impunity the result would be serious. The accused traded in mica which was exported mainly to the continent and after the outbreak of war they appointed a man named Chicacaci at Genoa as their sole agent to supply firms in Germany. Postal Censorship had revealed correspondence showing systematic intercourse through Genoa with four German firms. Ganpat Roy and Co. had arranged with Chicacaci to forward to Germany boxes of mica lying at Marseilles and another which was on steamer "Nori" at London. The correspondence showed that the accused was loyal and anxious for war to end favourably. They had submitted a memorial to the Government expressing deep contrition which would be taken into consideration at the proper time, but the case would be proceeded with in order that merchants might become acquainted with the gravity of the action. The case is proceeding.

Calcutta's New Sheriff.

DELHI, December 3. Raja Hrishikesh Law has been appointed Sheriff of Calcutta in succession to Mr. J. H. Stewart.

SOUTH INDIA.

The Government Appeal.

TRIVANDRUM, December 3. The appeal suit by the Secretary of State for India against P. K. Raman Pillay came before the High Court for

TELEGRAMS.

hearing yesterday afternoon, but the hearing was postponed, the date not being fixed.

BURMA.

The Burma Contingent.

RANGOON, December 3.

The services of the following officers, Indian Army, serving in Burma Commission have been placed at the disposal of the Commander-in-Chief, India. Major S. Bazett Deputy Commissioner, Myittha, Captain E. Butterfield, I. A. Sub-divisional Officer Myeda, Captain D. M. Stuart, Sub-divisional Officer, Captain J. E. D. Prothero Headquarters Assistant Youngoo, Captain H. H. Batten Assistant Settlement Officer, Akyab, Captain W. A. S. Grey, Headquarters Assistant Tavay, Captain V. Beadon, Headquarters Assistant Pugu, Captain G. G. Slacke, Sub-divisional Officer Shwedang, Lieutenant H. R. Pelly, Sub-divisional Officer Pyinme. (Censored.)

SIND

Trade With Neutral Countries.

Bengal Chamber's View in War Risk Shipments.

KARACHI, December 3. The Bengal Chamber of Commerce have sent the following long telegram to the Karachi Chamber of Commerce on the important subject of war risk shipments to neutral countries:—The Bengal Chamber has wired the Government of India, Department of Commerce and Industry:—The Insurance Association has received the following telegram from the London Associations:—At the request of the Government and with the object of preventing and restricting supplies reaching the enemy through neutral countries all companies and Messrs. Lyods have agreed that all policies covering war risks to neutral countries such as Holland, Denmark, Scandinavia and Italy shall contain the following clauses:—Viz. warranted free from capture, seizure or detention by British Government or their Allies. Strongly urge you to adopt. On the adoption of this the exchange banks telegraphed to London advising having declined to accept the clause as this will prevent shipments by rendering the documents unnegotiable. The London Bank replied as follows:—The Board of Trade notify that Insurance Contracts against risk of capture or detention by British Government or their Allies are prohibited by English Law. Would suggest you to consult the Government of India through the Chamber of Commerce. The Chamber consider that the restrictions must be withdrawn or failing this that the Government should give the steamers loading for neutral ports customs or other official certificate from Calcutta or intermediate ports, stating that the Government are satisfied respecting destination of the goods. The certificate is intended as a passport to the steamer and being so the Bank would doubtless negotiate bills on Government granting Certificates. The Chamber urge immediate action.

Prohibition of Wool Exports.

Protests by the Karachi Merchants.

KARACHI, December 3. The Karachi Chamber of Commerce has sent the following telegram to the Government of India:—The Chamber are unable to understand the Government's notification of the 20th November prohibiting the export of wool from India. Nearly 65 per cent of the total shipments from India are exported from Karachi, the trade employing many thousands of labourers in Karachi and still larger numbers throughout northern India. All concerned are doubtless ready to bear the heaviest sacrifices if required in the national interests. Practically the whole of wool exports of Karachi are shipped direct to and sold by public auction in Liverpool. Owing to the requisition by Government of the steamers for transport the export of wool since August is seriously restricted. Exports are now reviving owing to good demand from Liverpool for all qualities of Indian wool consequent upon British Government's purchases of blankets for military purposes. About 8000 bales are now lying ready for shipment from Karachi but one week hence. This wool has been specially prepared to meet the urgent demands from home arising from Government purchases. Large number of Indian merchants will be ruined if export of wool is prohibited as the local demands for manufacturing purposes in India are extremely small compared with the total supply of raw wool on the market. The Government notification apparently does not apply to wools of too low quality to be used by Indian woolen mills. The Chamber do not understand the meaning of this exception. The Chamber beg that the reasons for the prohibition of export of Indian wool to the United Kingdom may be fully explained by telegram and further that the wool lying ready for shipment may be duly exported next week.

The Rohri Canal Project.

KARACHI, December 3. With reference to the report of the Committee appointed by the Secretary of State for India to consider the Sukkur Barrage and the Rohri canal project the Commissioner in Sind now states that as at present advised the Government do not consider that there is any immediate cause to fear that the Punjab withdrawals will to a serious extent affect the Sind supplies, but that the matter is being thoroughly investigated and no final pronouncement can yet be made and adds that the Government of India are giving the report careful consideration and their course of action will be in consonance with the views already expressed by His Excellency the Governor when referring to this project in Sind.

అత్యుత్తమమైన మదరాసు విత్తపర్యవాయి.

మంచి వట్టుతోను. చక్కని జల్తారుతోను చేయబడినవి.
రైతలపాగలు, ఒక అంగుళము బాగుగా జల్తారుగలవి. ఇన్ స్పెక్టరులకు బాగుగా పనికివచ్చును.
మైసూరు మాదిరిగాని, మదరాసు మాదిరిగాని కోరిన మాదిరి పంపబడును. ధర రూ. 7-0
తుర్కీ ఎర్ర వట్టుగలదైతే, మైసూరు మాదిరిగాని మదరాసు మాదిరిగాని పెద్ద
మనుష్యులకు అనేక రంగులతో చేయబడిన తలపాగలు ఒక్కొక్కటి " 5-8
మైసూరుగాని మదరాసుగాని మాదిరి. ఎరుపు, రోజా, నీలము, తెలుపు వగైరా రంగులలో " 6-0
బలమైన తలపాగపై జవానరంగు వేయబడినది. " 1-0
ఆగరులు పంపుచున్న తలయొక్క కొలత పంపుదు. సగముచాట్టి అడ్డాను ముందు పంపవలెను.

ఎస్. ఇస్మాయిల్ అండు సన్,

ఆర్మీ, వాలంటీయర్, పోలీసు కంట్రాక్టర్లు, 67, మూరు వీధి, మదరాసు.

S. ISMAIL & SON.

Army, Volunteer, and Police Contractor,

67, Moor Street Madras.

వనోపధి సారాపరిల్లా

ఇది దేహమునందున్న నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరొగములను బాగుజేయును. కీళ్ళ
పోట్లు, పాతవాయువుపోట్లు, రసపట్టు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రొగములను దీనివలన నయ
మగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును
శుద్ధిపరిచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును.

ఒక సీసాముగను నాడిన తోడనే శరీరములో నెకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండ
సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ. 1-4-0.

కుష్టు కుమందు.

ఇది చర్మమును పూర్తిగా బాగుచేసి రొగమును కుదుర్చును. భారత మధువల్లి (తాగుటకు మందు)
నాగవల్లిలము పైపూతకు మందు. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవు మందు 5-0-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫనస్వాడి, నం. ౨. బొంబాయి.

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

గుణమీయనిచో

సాము తిరుగ నియబడును.

100 మాత్రలు గల సీసా రూ. 2-0-0.

పోట్లుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము.

నమ్మకమున మందులు యింకను కలవు.

కేట్లాగు ఉచితముగ పంపబడును.

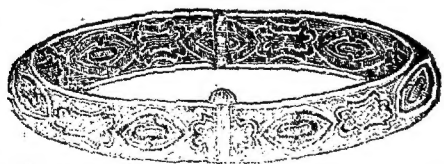
టవర్ అండ్ కో.,

-12-14) ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

22-వ నెల గల (సవరము) బాగు.

(ఇందుకు పూచీపడగలము)

చంద్ర ప్రభా బంగారు గాజులు.

మలీమివిధములగు బంగారుగలు, వెండిగలు, రాళ్లు
చెక్కినగలు, మున్నగునవి ఈజిప్త పేర్కొన్న వస్త్రులవద్ద
కొరబడు.

శ్రీ శ్రీ వారికి క్యాటలాగులు ఉచితముగ పంపబడును.
సదరక ఇండియా పోస్టల్

మ్యానుఫ్యాక్చరీంగు కంపెనీ,

487, టంక సాంకేటి, సామలకొండపేట, మదరాసు.

The Southern India.

Jewellery Manufacturing Co.,

432, Sowcarpet, Madras.

ఒక్క క్షణముగూడ

ఆలస్యము చేయరాదు

మేము విక్రయించు సుప్రసిద్ధ ఔషధముల
క్యాటలాగులు తెనుగు భాషలో నున్నవి. ఇవి
బడి యున్నవి. ఈ క్యాటలాగు ప్రతి యొకటి
యెవ్వని చేతియందున్నదో, వానికి ఏలాటివ్యాధి
వలనగాని, నొప్పివలనగాని బాధపడవలసిన భయ
ముండదు. మా ఔషధములు ఆయుర్వేద
వైద్యులకును, యానాని వైద్యులకును, చాల
యపయోగకరము లయినవి. త్వరపడు ;
క్యాటలాగుల పత్రములు 25 పేలు మాత్రమే
గలవు. కోరువారి కివి యుచితముగ బంపబడును.

Salar's General Agency,

Mosque Street,

Tittli, Kistna District

కళ్యాణ స్మృతిము.

ఇది శ్రీలసానికి కల్పవృక్షము శ్రీమంతుల
బహిష్ట కాకుండుట, మయిల సరిగా పోకపోవుట. మేహవ్యా
ధులు, తలనొప్పి, అకేతి, సంతాపహీనత, మలబద్ధము, కుసుమ
రొగము, యిరుగుట, మొదలగు శ్రీలసాధులను నమ్మకము
గా మదిర్చి సంతాపవతులను జేయుటలో అద్వితీయమునది.
4 సీసాలు చాలును; సీసా రూ 1-4-0 4 సీసాలు రూ 4-8-0.

భారతీయ బాలామృతం:- ఇది దీర్ఘజీవ అమృతమృతము.
ము. అజీర్ణము, గర్భవాతిము, పురాణజ్వరము, కృశీకృతము,
మొదలగువానిని హరించి మంచి బలము, శీతశక్తిని కలిగించి
దీర్ఘజీవ పులిపిలవలె పెంచును. సీసా రూ 0-8-0; 6 సీసాలు
రూ 2-8-0.

మణిశీతలంబు తలనొప్పి:- ఇది మిక్కిలి పరిమళము,
గలిగి పూలవాసనను గుప్పించికొట్టుచుండును. వెంట్రుకలను
చక్కగా పెంచును. మృదుత్వమునిచ్చును. మెదడుకు చల్లద
ము. సీసా రూ 0-8-0; 6 సీసాలు రూ 2-8-0.

అభ్యంగనలైలము:- దీనితో తలతొంటుకొనినలేక రాచ
కొనిన, తలనొప్పి, పార్శ్వపునొప్పి, కండ్లమంటలు, చుండు,
మొదలగువానిని హరించి మెదడుకు చల్లదమునిచ్చి వెంట్రు
కలను చల్ల పరిచి పెంచును. సువాసనయుగలదు. సీసా రూ 0-8-0
(6 సీసాలు 1-14-0) బొంబాయి సీసా రూ 0-2-0. వి.పి. భర్తూరు
పత్తేకము. పి. కి. పి. అండుకో, ఆయుర్వేద సమాజం
పాండురు గుంటూరుజిల్లా

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండపురాణము. (పద్యకావ్యము.)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పంచనెనిమిది పురాణము
లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టింది? ఏయేసమయ
ముల నెట్టిపరిణామములకు బోందింది? మనుష్యుల నీతి మొదలు నె
ట్లుండె? కులభేదములేకలిగె? ఎట్టియాచార ముప్పటివారికి ల
భించుచుండె? భర్తము లెప్పుడెట్లు మానవకొండె? (ప్రభుత్వ
మెపుడారంభమాయె? సప్తభాతులెపుడు కనుగొనబడియె?
అచారవ్యవహారము లెట్లుమాటె? ఈమొదలగు విషయము
లన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. పరకురా
మచరిత్రము, సగరచక్రవర్తి మొదలగువారి చరిత్రము లిందుఁ
జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కాలపువారు యిట్టిబలముచేర బ్రపంచ
స్థితిగతులు ముండెట్లుండెనని యూహించి స్థిరజలవిన విషయ
ము లిందనేకములు వివరింపఁ బడియున్నవి. అసంఖ్యాకముల
గాత్ర లింపు లేనే లేకవచ్చును. గొప్పవాక్ గ్రంథమువై మంచి
యభిప్రాయమునిచ్చి యున్నాడు తెలివిగలనులభము. మం
చికాగితముల నెముద్రించబడినందు క్యాటికోత్రెండు చేయించఁ
బడియున్నది. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అత్యుత్తమప్రతి 5-0-0
కర్పణు వేతే. వలయువారి చిరునామాకు వ్రాయవచ్చును
(4-12-14.) జనమంచి శేషాద్రికర్త,
తెలుగుపండితుడు ముద్రికినవత్ హైదరాబాదు. కడప.

జ్వర హరి

సీసా 1-కి వెల రూ. 0-1-0

జ్వరము శరీరమునందు రక్తభేదము, రక్త
గతిభేదములచేత కలుగును. సాధారణముగా నీటి,
గాలి, స్థలపుమామృతవలనను జేహమునకు గా
వలనను జ్వరమువచ్చును. జ్వరహరిని అందు
పూటలు వేయించిన వట్టువిమపు జ్వరములు, చలి
పురాణజ్వరములు మొదలగు సమస్తజ్వరములు
మానుచు; కొద్దిదినములు వేయించిన శరీరము
యధాస్థితినిజెంది ఆరోగ్యము గలిగినదగును.

అమృతాంజనాదిప్రో. నెం. 109, శ్రీశివార్కు బొంబాయి.
6 & 1, తంబుశెట్టివీధి, మదరాసు.

ప్రపంచ చరిత్ర.

రెండు సంచికలు వెలువడినవి.)

ఇది దన్ని జాతీయ చరిత్రయు సులభముగా
భాషలో తిగినవలయులతో కథలవలె వర్ణితమగును.
చందాపద్ధతి వనత్పరమునకు (రమారమి 600
పుటలు) 6 సంచికలు, చందా రూ. 2-0-0-0
(పోస్టేజీతో సహా). ప్రవేశ రుసుములేదు. సంప
త్తరము చందా ముందగ స్వీకరింపబడును

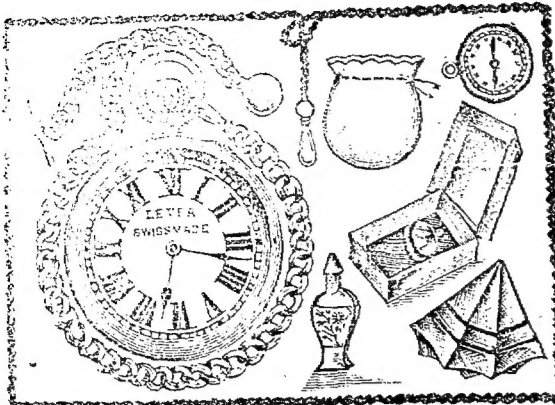
కలయవారు:-

గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.,

చింతాడికేట, మదరాసు. అని వ్రాయుదు.

స్ట్రాంగ్ పాకెట్ లివరు గడియారము.

7 హుమానములతో దీని వెల రూ. 3-8-0 మాత్రమే. 7 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గలవు.

ఆర్యభటములారా! ఈనూతనగడియారమును నేనూ వాడు తెప్పించితిమి. ఇది ప్రపంచమంతయు ప్రసిద్ధి కెందైనది. మిక్కిలి బలమైన యంత్రసామానులతో తయారుచేయబడినది. మాకంపెనికి ప్రత్యేకముగ రప్పించియున్నాము. మన గవర్న మెంటువారి గుండుకు సరిగానడచును. వీనిసామానులతోనేక దినములవరకు ఆరుగక చక్కగా నడుచును. చక్కని, గడి యారము. వేయేల? కరణం, మునిషీపు, ఉద్యోగియులు ధన వంతులు, బీదలు మొదలగువారు, ఉపయోగించునటుల ధరను తగ్గించి మాకంపెనిపేరు జ్ఞాపకముండుకొనుటకుగాను ఈదిగు వకనవరకు 7 హుమానములను పంపుచున్నాము.

గడియారంగొలుసు1, నల్లపట్టుదారం1, పెట్టె1, గడియార ముంచునుంచి1, లాకెట్1, సీమసెంటుబుడ్డి1, చేతిరుమాం1, 5¹/₂ మూరనిడివి 2¹/₂ మూర వెడల్పుగల పట్టుపంచ యేరంగైననుఒకటేధర వెల 1-కి రూ. 2-0-0 2 మూరలవెడల్పు, నిడివిగల చుట్టుబారుచాకం రూ. 1-6-0. 1¹/₂ మూర వెడల్పు, నిడివిగల చుట్టుబారుపట్టుచాకం, జపాన్ సిల్కు వేర్ హావ్ ను, నెం 1-6 వెంకటేశమేస్త్రివీధి, మదరాస్.

స్టేన్ వర్క్.

ఇది 120 పేజీలుగల పుస్తకము.

ఇది ఎలిమెంటరీ స్కూల్స్ లో ఒకటిమొదలు అయినద వ్రాందర్ల వరకు చదువు బాలురకును, ఉపాధ్యాయులకును, ట్రయినీంగు టీచర్లకును మిక్కిలి యుపయోగపడెను. ఇందు కను చతుర్భుజములు, త్రిభుజములు, సమాంతర చతుర్భుజము లు, విషమ చతుర్భుజములు, విషమకోణ సమచతుర్భుజములు, హెక్సాగ్రాములు, పీరియెక్స్ ట్రైకోగ్రాములను కనుగొనుట, భూమి కొలత మొదలైనవి, మాదిరితెక్కలు ఆభ్యాసములను గలవు. ఇట్టి పుస్తకము ఇదివరలో తెలుగున లేలేదు.

ప్రతి ఉపాధ్యాయునివద్దను తప్పక యుండవలెను.

దీనివెల ఎనిమిది అణాలు.

ఒకడజను పుస్తకముల మీద ఒకపుస్తకము కమీషను ఇవ్వబడును. భాగవత చంపు-పద్యరాజ ప్రణీతము వెల రూ. 0-8-0 కలయువారలు ఈక్రింది ఆడ్రెసునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవలెను

కర్రా జోగయ్య టీచర్, బోర్డు హైస్కూల్, అమలాపురం. గోదావరి జిల్లా.

జాతక సర్వస్వము.

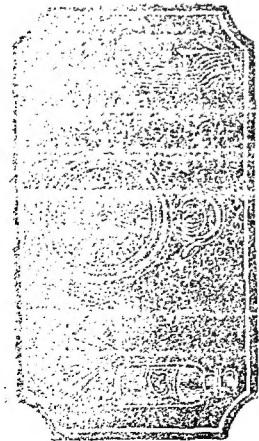
ఇదిశ్యాశ్యాస్త్ర విషయమై ఆబాలగోపాలము సులభముగా తెలుసుకొనుటకై మాచేయుద్రావించి ప్రకటింపబడినది. దీనివలన జాతకాదుల విషయ మయి మిక్కిలి సులభముగా తెలిసికొనవచ్చును. గ్రంథము ధృఢసరికాగితములమీద నుండరముగా వచ్చువేయబడినది. ప్రతి 1-కి రూ 2-0-0 లు. పోస్ట్ జికోనువారే భరించువది. వి.పి.గా పంపించబడును.

వలయువారు— (16-11-14)

మ-రా-రా-శ్రీ 2Xవల్లి వెంకటగోపాలరావు గారు కపిలేశ్వరపురం యెట్టేటుహుజూరు ఆశీసు చూచువీడు. కృష్ణాజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

పాకెట్ లివర్ వాచ్.

దీని ప్రయము 6 హుమానులతోటి రూ 2-14-0 లు మాత్రమే. 6 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యవ్వబడును.

ఈవాచ్ బలమైన వీరర్ పనితో లేక నాణ్యమైన యంత్ర సామానులతో తయారు యిచ్చు డే నూతనముగా వచ్చి యున్నది. కొంచెమైనను వ్యత్యాసములేకుండా సరియైన కాలక్రమము చూపించు వాచి యిదియే, మిగుల నుండరమైనది. దీని 6 హుమానులు కలవివరం:— (1) నాణ్యమైన చేతిగుడ్డ, (2) పరిమళమైన అత్తి రు సీసా, (3) సర్వాకారమైన ఉంగరము, (4) గడియారపు గొలుసు, (5) వివిధమైన స్టీలుసిల్కు (6) దిక్కులుచూపేడు కంపోను.

యెచోటి ఈవిలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనుడు. బి. ఆర్. వెంకటరమణ అందు కంపెని, నెం. 7, కోపు నెంకటాచలయ్యర్ సందు, మద్రాస్.

మంచితరుణము.

కలపవ ర్తకులకును, యిండ్లుసరంచి అనగా బల్ల కూర్పుచేయుచుకొను వారికిని.

పాలవంచ సుస్థానము వారి రాజ మండ్రెయికాంకలప డిపోలో నిలవయున్న బండారు, మొగజేప తునకలు (4 గజ ములుపొడవుగలిగి బల్లలు కొయించుకొనుటకు అనుకూలము గాను గుండ్రగాను ఉన్నవి) 1915 సంవత్సరము జనవరివెల లో నిలవనరకు వదలివేయగల తలంపుతో మిగుల సరసముగా యియ్యబడును గనుకవలయు వారలు వచ్చి కొనుక్కొన గోర చున్నాను.

N. B. ఈ రెండు జాతుల కర్ర దర్వాజా, కిటికీ కమ్మలకును తలుపు బల్లలు, కిటికీ బల్లలు మొదలగు వాటికి సహప్రకర్తముగ నుపయోగింపబడు చున్నవి.

దంటులక్ష్మీకాంతం. డిపో ఏజంటు రాజమండ్రి.

పోస్టేజి సహా ఉచితము.

వీరవర్మరాజును మాలినియును. ఒకవిచిత్రమైన కథ—చదువులచే మానసోల్లాసము కలుగ జేయుటయే గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అందుదెలిపి యున్నాము. కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును.

బాగునేయక తక్షణమే వ్రాయుడు.

రైడ్వ్యాక్రీ మిడికోర్ గోవిందజి, ఆలంక నిగ్రహ ఖేషభాలయము, 22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

చక్కని నువాసనగల నెంట్లులను ప్రేమించువారు ఆటోమోటార్ బహార్ (రిజిస్టర్డ్) అనుస్థానముల వద్దేకొనుబడిన ఆర్డరువయోగింపవలయును. మహారాష్ట్రయినది, నువాసనగలది, చాలకాలము వాడు యుండునది, వీరవర్మరాజుని కొన్ని పుష్పములనుండి మాత్రమే తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మధ్యసారము చేర్చునడ లేదు. చేతిరుమాలు మీదగాని, కోటుమీదగాని కొన్ని చొక్కాను జేసికొనినయెడల నువాసనలతో నూడినపులలోకి లోనే గూర్చున్నట్లుండును. ఈ యద్భుతమైన వేయిరకముల పుష్పములనుండి తయారుచేసిన అత్తరు యొక్క నువాసననుచేత చుటకయి ఆటోమోటార్ బహార్ ఇవ్వమని, మీదగ్గరనున్న హెతుకర నడుగవలయును. వారితావున లేదని మాట వ్రాయుడు. చిన్న బుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0, 1¹/₂ కొన్నుల తరగతిల పెద్దనయిబుడ్డి 2-0-0. ఈయల్లెగో పరగల్గెట్టబడి ఘుమఘుమ లాడుచుండు కార్డులు డబ్బు 1-0-10-0. వి. పి. ఖర్చుకొనువారే భరించవలయును. సోపా ఎజెంటు-ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ రెమికర్ కంపెని 155, జామా మసీదు, బొంబాయి. మదరాసు ఏజెంటు:—మహార పురుషోత్తం మాస్ట్రీ నెం. 29, చై నాబాబారు రోడ్డు, పురబాబారు సమీపం, మదరాసు.

మంచినయము! వేనవేలు ఖర్చుపడినది!! వానుక దొరుకవు!! ఈమంచలు కొనువారికి, పంచ 1-కి ఆ తలారాబుమున కోర్కెని కోడండ్రప్రభావము అను గ్రంథముకంటే ఇనాము. **మేలైన జపాన్ పట్టుపంచలు.**

అనేక పంచలు కర్చుపడినందున పుస్తకం ధరలు తగ్గించియున్నాము, వాచకులారా! శృంగారమున్ను నాగరికతయున్నుగల మేలైనజపన్ పట్టుపంచలు పండుగదినముల అనం దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినది పోగా మిగతొద్ది పంచెలుమా, తమ యున్నది. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ, ఆకుపచ్చ, రోజా, మేనువర్నం ఇత్యాదిరంగులు గలవి. క్లాఫ్ సీయమైనవి, త్వరపడుదు.

5¹/₂ మూరనిడివి 2¹/₂ మూర వెడల్పుగల పట్టుపంచ 1కి 2-0-0 పంచ 1-కి తపాలఖర్చులు ... .. -0-40 డిటా రెండుపంచలు కొనువారికి తపాలఖర్చులు ఇనాం.

టి. సీతారామ మొదలియార్, 3, కందప్ప మొదలివీధి, తిరువల్లి క్షే.డి, మదరాస్.

చదువతగిన ప్రకటన.	
కానల్స్, సరస్వతి, నూలోచన చరిత్రలు	రూ 0-5-0
కలభాషిణి - చంద్రశేఖ నవల 1-కి	,, 0-8-0
మద్రాసునస్యము 1-కేర రూ 0-12-0; వీక్ష	,, 8-8-0
పాఠశాల పుస్తకములు, ఆంధ్రగ్రంథములు దొరకును.	
N. V. & Son. 87, రామస్వామి వీధి, మద్రాసు.	

నేత్యకాయువుల సంహరించునది. లవంగా మృత మొక్క టియే. ఇది కనుపు వుష్కరము, కడుపునొప్పి, ప్రక్కనొప్పి, రామ్మనొప్పి, పులితేవులు, మలబంధము, కడుపు దొంచుట, డోహ, ప్రేగులబుడు, ఆరుచి, మందాగ్ని, వీనిని గుదిర్చి ఆకలిని, ఆరోగ్యమును తప్పక గలగజేయును. లేనియెడల ఖరీదు త్రిప్పి పంపగలము. ఖరీదు డబ్బు 1-కి పోస్టేజివివా 0-8-0 బయటి యుగ్లకు 4 ఆర్డరాజిల్లాలకు మాదిరిపంపబడును. "లవంగామృతం" 24, నమ్మాళ్వార్ వీధి, మదరాస్.

సింహం లూడియానా పాలయింగువ

12 తులముల డబ్బా

1-కి రూ. 1-0-0.

PN-SINGH & SONS, AUDIAPPA NAIA, CHENNAI.

వి. యజ్ఞ. సింహ అందు కంపెని, 3, కందప్ప మొదలివీధి, తిరువల్లి క్షే.డి, మదరాస్.

ఉత్తమును కలిగించునట్టి, ఉడికించునట్టి అన్ని రకముల "ప్లావు"లకును మదరాసు రాజధానిలోని అన్ని కంపెనిలకన్న చాకంపెని గొప్పదియు, నమ్మకమయినదియు నయ్యున్నది. ఇది మాకు ముఖ్యమయిన పనియగుటవలననే మాఖాతాదారు లకు మిక్కిలి స్వల్పధరలకు మేము యివ్వగలిగియున్నాము. సర్వసాధారణములగు కొన్ని మాదిరిలను

రూ 100 (detachable) (కట్టయగల, పట్టుదు లేని) 2 బర్డులు ఒక హు యివ్వబడును. ఖరీదు బట్టెలదిగున ట్టి యుద్యోగియొక లకు కను ముఖ్యము. 2 ¹ / ₂ కొన్నుల సహాయం	రూ 11 (detachable) చాలాబలవంతము నది. ఎక్కువకాలం పనిజేయ గలిగినది. మిక్కిలి పొడవైనది. కచ్చుని. టిటానైట్ సహాయం రూ. 9-8-0
---	--

నెం 45, 48 రూ నూతనముగా తయారుచేయబడినవి. నెం 17 రూ మాదిరిగానుండును. టిటానైట్ సహాయం వెల రూ 8. ఈ 2000 మాత్రమే ప్లావు పట్టుదు మెము ఇయ్యబడును. (లదిగూ, టిటానైట్ సహాయం వెల రూ. 5-0-0)

కీ. ఎస్. పి. వీ. టి. 180/18 బ్రాడ్వే, మదరాసు, కర్తవ్యులకు ప్రత్యేక పురస్కార యివ్వబడును.